

Riikka Latva
KUOLINPESÄN PÄIVITTÄISTEN PANKKIASIOIDEN HOITO

Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysjuridiikan suuntautumisvaihtoehto
2017

KUOLINPESÄN PÄIVITTÄISTEN PANKKIASIOIDEN HOITO

Latva, Riikka
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Helmikuu 2017
Ohjaaja: Lehtonen Suvi
Sivumäärä: 45
Liitteitä: 7

Asiasanat: kuolinpesä, pankkiasiat, kuolinpesän hallinto, perunkirjoitus, perukirja

Opinnäytetyössä käytiin läpi kuolinpesän pankkiasioiden hoitoa, mitä se vaatii, kenen oikeus ja velvollisuus se on, sekä mihin asioihin tulee erityistilanteissa kiinnittää huomiota. Läheisesti aiheeseen liittyy kuolinpesän osakkaat, kuolinpesän hallinto, perunkirjoitus ja perinnönjakosopimus.

Tutkimusmenetelmä työssä oli puhtaasti laadullinen. Lainsäädännön määräyksiä avattiin oikeuskirjallisuuden avulla. Oikeuskirjallisuuden lisäksi käytettiin pankkien tiedoksiantoja, finanssivalvonnan määräyksiä ja oikeuden päätöksiä. Tutustumalla laajalti jo olemassa oleviin tutkimuksiin, havaittiin, että aiheesta kaivattiin käytännönläheistä ohjeistusta. Siitä muodostui yksi työn tavoitteista.

Teoriaosiossa käytiin läpi kuolinpesään liittyvä lainsäädäntö. Osiossa keskityttiin kuolinpesän osakkaisiin, lakimääräiseen perimysjärjestykseen, testamenttiin, kuolinpesän hallintoon, perunkirjoitukseen sekä perinnönjakosopimukseen ja ositukseen. Perintöverotus ja kuolinpesän kiinteistökaupat rajattiin aiheen ulkopuolelle. Päivittäisten pankkiasioiden hoitamisesta käytiin läpi lainsäädännön ja finanssivalvonnan määräysten pohjalta pääpiirteet, ennen ja jälkeen perunkirjoituksen.

Teoria tuotiin käytäntöön neljän eri tapauksen avulla. Tapaukset pohjautuvat aitoihin tilanteisiin. Kolmessa ensimmäisessä tapauksessa käsiteltiin samaa kuolinpesää eri näkökulmista. Neljäs tapaus käsitteli vainajaa, joka on kuollut ilman perillisiä.

Keskeinen tulos työssä oli se, että kuolinpesän pankkiasioiden hoitaminen on haasteellista, koska niiden takana on sekä lainsäädännöllisiä seikkoja, jotka tulee ottaa huomioon, että myös finanssivalvonnan säädöksiä, joita pankkien tulee noudattaa. Ensimmäistä kertaa kuolinpesän osakkaan asemassa olevan henkilön voi olla hankalaa omaksua näitä asioita. Työn tavoite oli helpottaa tätä tilannetta kokoamalla sekä pikaohjeistus että syventäviä ohjeita erikoisempien tilanteiden varalle.

DAILY BANK TRANSACTIONS BY ESTATE

Latva, Riikka
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
February 2017
Supervisor: Lehtonen Suvi
Number of pages: 45
Appendices: 7

Keywords: estate, heritage, daily bank transactions, in heritance law, last will

The topic of this thesis was daily bank transactions by estate. The situation what happens when a person passes away. Closely related to the topic were parties to an estate, estate administration and estate inventory and inheritance agreement. The parties to an estate should become in terms to the responsibilities and liabilities they have as a party to an estate.

The used research method was purely qualitative. The Finnish inheritance legislation was complimented with legal literature. In addition was used statements of banks, financial supervisions specifications and court adjudications. By studying extensively the already existing material, it came clear that more practical guideline was needed. This became one of the main target of this thesis.

In the theoretical section, the legislation regarding estate and inheritance. Concentration was on the party to an estate, order of succession, testament and last will, administration of the estate, the estate inventory and inheritance agreement. The inheritance tax legislation and real estate matters were excluded from the thesis. The main terms of daily bank transactions by estate was presented on the grounds of the legislation and financial supervision, before and after the estate inventory.

The theory was brought to practice in four cases based on court adjudications and genuine situations. The first three cases were dealing with same estate in different aspects. Last case was about deceased person who has died without beneficiaries.

The main result of my thesis was that the administration of the estate is a challenge. There is legislation aspect that one should consider and financial supervision regulations which banks needs to follow. To a person, who is dealing with estate matters for the first time, could be difficult to absorb all the rules and regulations. Target of my thesis was to facilitate this situation by gathering up a guideline to estate bank transactions and a more advanced guide to special situations.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Tausta.....	5
1.2	Tutkimusmenetelmä	6
1.3	Tavoitteet	7
2	KUOLINPESÄ JA PERILLISET	7
2.1	Parenteelit	8
2.2	Valtion oikeus perintöön	9
2.3	Lakimääräiset perilliset.....	10
2.4	Leski	11
2.5	Velkainen kuolinpesä	12
3	TESTAMENTTI.....	12
3.1	Testamentin tyyppi	13
3.1.1	Keskinäinen testamentti	14
3.1.2	Yleistestamentti ja legaatti	15
3.2	Testamentin tiedoksianto ja hyväksyminen.....	15
3.3	Lakiosa.....	16
4	KUOLINPESÄN SELVITYS.....	17
4.1	Kuolinpesän haltuunotto	18
4.2	Yhteishallinto.....	18
4.3	Pesäselvittäjä	19
4.4	Perunkirjoitus.....	19
4.5	Perukirja.....	21
4.6	Perinnönjako ja ositus.....	23
5	KUOLINPESÄN PANKKIASIOINTI.....	26
5.1	Tieto kuolemasta.....	26
5.2	Tiedonsaantioikeus	27
5.3	Yhteiset tilit	28
5.4	Päivittäisten pankkiasioiden hoito ennen perunkirjoitusta	29
5.5	Pankkiasioiden hoito perunkirjoituksen jälkeen	30
6	KUOLINPESÄN PANKKIASIOIDEN HOITAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ	34
6.1	Tilanne 1. Tyypillinen kuolinpesä	34
6.2	Tilanne 2. Kuolinpesä, jossa aiemmin kuollut puoliso	36
6.3	Tilanne 3. Kuolinpesä jossa yksi tai useampi osakas edunvalvonnassa	38
6.4	Tilanne 4. Kuolinpesä jossa ei osakkaita	40
7	YHTEENVETO.....	42
	LÄHTEET.....	44
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Läheisen kuolema aiheuttaa omaisille surua henkilön poismenosta. Surun jälkeen tulee usein huoli vainajan asioiden järjestämisestä. Usein kuolinpesän asiat ovat jo valmiiksi henkisesti raskaita hoitaa surun ja menetyksen takia, joten tavoitteena olisi yksinkertaistaa ja sujuvoittaa päivittäisten talousasioiden sekä muiden, selvittelyä vaativien asioiden hoitamista ilman, että asioita hoitava henkilö kokisi niiden aiheuttavan lisästressiä.

Kolmen kuukauden sisällä henkilön kuolemasta on järjestettävä perunkirjoitus, mikäli painavaa syytä jatkoajalle ei ole. Perunkirjoitusta varten on selvitettävä sekä kuolleen henkilön omaisuus ja velat, että mahdollisen lesken omaisuus ja velat. Tämän lisäksi on myös huolehdittava esimerkiksi hautajaisiin ja hautaamiseen liittyvistä laskuista. Näiden asioiden järjestämistä varten kuolinpesän osakkaiden on lähes aina otettava yhteyttä pankkiin.

1.1 Tausta

Kuolinpesän asioista huolehtivat hyvin usein osakas tai osakkaat yhdessä. Joissakin tilanteissa asioita hoitaa joko oikeuden määräämää pesänselvittäjä tai joku muu kuolinpesän ulkopuoleinen henkilö.

Osakas tai osakkaat saattavat olla tilanteessa, jossa he ensimmäistä kertaa joutuvat hoitamaan kuolinpesän asioita. Heillä ei välttämättä ole tietoa, miten he lähtevät asioita hoitamaan, mitä dokumentteja he tarvitsevat tai mitä tietoja heillä on oikeus saada.

Kuolinpesän pankkiasioden hoitaminen voi tuntua osakkaista tuskastuttavalta, sekä monien selvitysten toimittaminen turhalta ja byrokraattiselta. Muun muassa tämän vuoksi olisi hyvä, että pankkitoimihenkilö osaisi kuolinpesän osakkaita kohdattaessa

kertoa täsmällisesti mitä osakkaat tarvitsevat, mistä he nämä tiedot saavat, ja minkä vuoksi niitä tarvitaan.

Oma kokemukseni kuolinpesän asioiden hoitamisesta on sekä pankin näkökulmasta, että kuolinpesän näkökulmasta. Kuolinpesän osakkaat voivat olla yhtä mieltä siitä, että asiat ovat selkeitä hoitaa, mutta pankissa tuleekin seinä vastaan, kun tarvittavia dokumentteja tai valtuutuksia kaikilta ei olekaan. Yksikään kuolinpesä ei ole samanlainen. Tämän vuoksi tuon työssäni esille erilaisia, yllättäviäkin piirteitä joita kuolinpesissä voi esiintyä.

Olen rajannut kuolinpesän verotuksen ja perintöverotuksen aiheen ulkopuolelle. Työn ulkopuolella jää myös kuolinpesän kiinteistö- ja asunto-osakekaupat. Rajamalla aihetta pyrin siihen, että voin syventyä enemmän nimenomaan asioihin, jotka ovat pankkiasioinnin kannalta tärkeitä ja oleellisia. Pankkiasiointi tässä työssä keskittyy päivittäisten pankkiasioden hoitamiseen.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jonka avulla pyrin löytämään vastauksen kysymyksiin joita sekä kuolinpesän osakas, että pankkitoimihenkilö voivat pohtia. Oikeusdogmatiikan eli lainopin avulla käyn läpi työni kannalta tärkeintä voimassa olevaa lainsäädäntöä, perintökaarta (40/1965). Perintökaaren säädöksiä tulkitsen ja avaatan oikeuskirjallisuuden avulla, joista tärkeimpinä pidän Urpo Kankaan ja Aulis Aarnion perhe- ja jäämistöoikeuden teoksia.

Lisää tulkintaa lakiin tuovat muut lainopilliset kirjallisuuslähteet, pankkien omat tiedoksiannot asiakkaille sekä muut, läheisesti aiheeseen liittyvät lait, joita ovat tämän työn kannalta laki holhoustoiminnasta ja laki luottolaitostoiminnasta sekä finanssivalvonnan säädökset.

Käytännönläheisyyttäni työhöni tuo oikeustapauksien sekä oikeiden tilanteiden perusteella luodut tapaukset, joissa tuodaan esiin kyseisen tutkimusmenetelmän avulla saadut tulokset ja sovelletaan niitä pankin toimintatapoihin ja finanssivalvonnan sää-

döksiin. Empiirinen tiedonhankintalähde on ensisijaisesti kokemusperäinen havainnointi ja oikeustapaukset.

1.3 Tavoitteet

Opinnäytetyöni tavoitteena on avata niitä asioita, jotka saattavat aiheuttaa ongelmatilanteita sekä pankkivirkailijalle että kuolinpesän asioiden hoitajalle. Teoriaosuudessa käyn läpi keskeiset termit liittyen kuolinpesään ja perinnönjakoon sekä pääpiirteet kuolinpesän pankkiasioista ennen ja jälkeen perunkirjoituksen. Teoriaosuuden lopussa on luettelo kaikista kuolinpesän pankkiasiointiin liittyvistä asiakirjoista, sekä tieto siitä, mistä sen voi hankkia

Neljällä eri tapauksella tuon teorian esiin käytännössä. Kaikissa neljässä tapauksessa on omat erityispiirteet. Kolmessa tapauksessa käytän esimerkkinä samaa kuolinpesää, mutta tilanteet muuttuvat. Viimeisessä tapauksessa käsittelen tilannetta, jossa perillisiä ei ole. Jokaisessa tilanteessa on tietyt asiakirjat, joita tarvitaan asiointiin, ja joihin pankissa tulee kiinnittää huomiota. Keskeiset asiakirjat ovat liitteenä tässä työssä. Tilanteet ovat aitoja, mutta niihin liittyvät kuolinpesät ja niiden tiedot keksittyjä. Tavoitteena on tuoda esiin ne asiat, mitkä helpottaisivat ja nopeuttaisivat asioiden läpikäyntiä pankissa. Mitkä ovat niitä konkreettisia asioita joita tulee ottaa huomioon ja minkä takia.

2 KUOLINPESÄ JA PERILLISET

Tässä luvussa käsittelen kuolinpesää, sen muodostumista ja siihen kuuluvia osakkaita. Kuolinpesä on sukuselvityksen perusteella määritelty väliaikainen yhteenliittymä oikeudenomistajia jotka hallinnoivat yhdessä kuolleen henkilön jälkeensä jättämää varallisuutta, joka koostuu hänen omaisuudestaan ja veloistaan. Kuolinpesä tulee henkilön sijaan hänen kuoltuaan ja lakkaa olemasta, kun sen varallisuus on jaettu perillisille. (Aarnio & Kangas 2016, 374-375, Koponen 2016, 13, Tilastokeskuksen www-sivut 2017).

Kuolinpesän osakkaat koostuvat kuolinhetkellä elossa olevista perillisistä, leskestä sekä yleistestamentin saajasta, tai näiden kaikkien yhdistelmästä. Heidän tehtävänä on hallinnoida ja hoitaa yhdessä kuolinpesää. (Koponen 2016, 13, Perintökaari 40/1965 18:1).

2.1 Parenteelit

Suomen perintöjärjestelmä rakentuu parenteeteista. Parenteeli tarkoittaa tiettyä perillisryhmää. Perintöjärjestelmässä on kolme parenteelia. Järjestelmä on portaittainen; mikäli ensimmäisessä parenteelissa on yksikin perillinen, ei toisessa tai kolmannessa parenteelissa olevien oikeus perintöön aktivoidu. (Aarnio & Kangas 2016. 63.)

Ensimmäiseen parenteeiin kuuluvat perittävän rintaperilliset. Mikäli rintaperillinen on kuollut tai hänellä ei ole perintöoikeutta, tulevat hänen sijaansa hänen jälkeläisensä. Sijaantulo-oikeus ensimmäisessä parenteelissa on rajaton. (Aarnio & Kangas 2016. 76-77, Perintökaari 40/1965 2:1.)

Tilanteessa, jossa perittävä ei ole ollut naimisissa, eikä häneltä ole jäänyt rintaperillisiä, jakavat hänen isänsä ja äitinsä perinnön puoliksi. Mikäli molemmat, tai toinen vanhemmista on kuollut ennen perittävän kuolemaa, jakavat perittävän sisarukset kuolleen vanhemman osuuden. Mikäli perittävän sisarukset ovat kuolleet, tulevat heidän sijaansa heidän jälkeläisensä. Tämä perillisryhmä muodostaa toisen parenteeilin. (Aarnio & Kangas 2010, 301, Perintökaari 40/1965 2:2.)

Mikäli perittävällä ei ole perillisiä ensimmäisessä eikä toisessa parenteelissa, siirtyy perintö kolmanteen parenteeiin eli perittävän isovanhemmille. Mikäli isovanhemmista osa tai kaikki ovat kuolleet, siirtyy perintö heidän lapsilleen. Kolmannessa parenteelissa, toisin kuin sitä edeltävissä, sijaantulo-oikeus ei ole rajaton. Oikeus periä katkeaa setiin, täteihin ja enoihin. Serkuilla ei ole Suomessa oikeutta periä. Jos perittävä ei ole tehnyt testamenttia, eikä kolmannessakaan parenteelissa ole perillisiä, menee perintö tällöin valtiolle. (Aarnio & Kangas 2016, 131, Aarnio & Kangas 2010, 302, Perintökaari 40/1965 2:3.)

2.2 Valtion oikeus perintöön

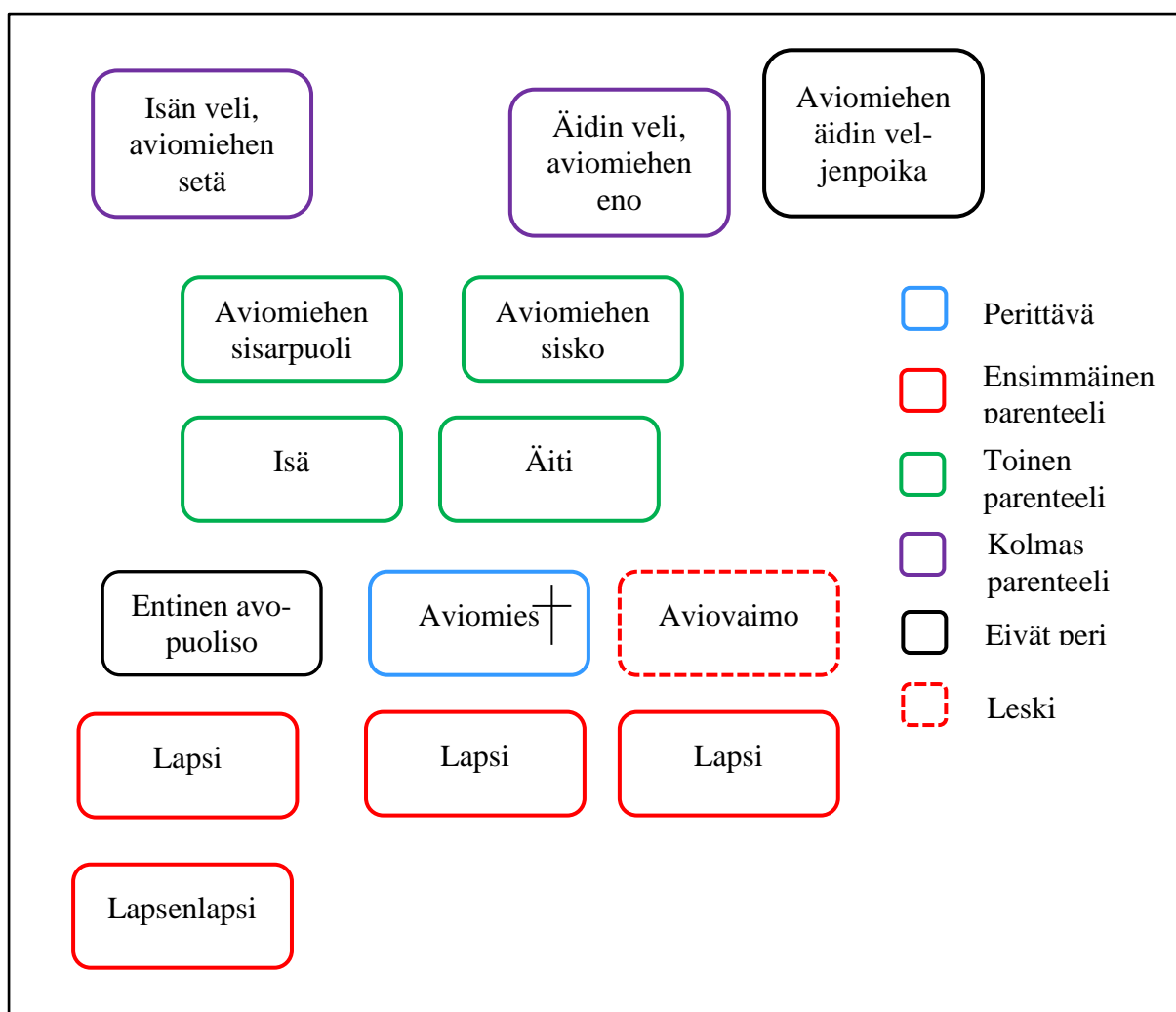
Perintökaaren uudistuksessa vuonna 1965 kaukaisimpien sukulaisten perintöoikeutta rajoitettiin voimakkaasti. Vuoden 1734 laissa perimyoikeutta ei oltu rajoitettu lainkaan (Aarnio & Kangas 2016, 191). Voimassa olevan lainsäädännön mukaan serkut eivät peri. Jos perittävältä ei ole jäänyt yhteenkään kolmesta parenteelista perillisiä, eikä hän ole tehnyt testamenttia, menee jäämistö valtiolle. Jos perittävä tekee testamentin, joka syrjäyttää valtion, on testamentti annettava tiedoksi valtiokonttorille, jolla on oikeus moittia sitä. (Perintökaari 40/1965 5:1,3.)

Jäämistön mennessä valtiolle, valtio voi, tilanteeseen nähden kohtuullisissa olosuhteissa, luovuttaa omaisuuden, tai osan siitä perittävän omaisille. Läheisten tulee hakea perintöä valtiokonttorilta vuoden kuluessa siitä, kun perittävä on kuollut. Valtio voi myös luovuttaa omaisuuden kunnalle, jossa perittävä on viimeksi asunut. (Perintökaari 40/1965 5:1, Valtiokonttorin www-sivut 2017.)

Ahvenanmaan maakunta on tehnyt poikkeuksen itsehallintolaissaan (Ahvenanmaan itsehallintolaki 1144/1991). Pykälän 63 mukaan perillisittä kuolleen henkilön, joka on vakinaisesti asunut Ahvenanmaan maakunnan alueella, perintö menee maakunnalle.

Perimysjärjestys ja parenteelit on havainnollistettu oheisella kaaviolla. Aviomiehen kuollessa leski on kuolinpesän osakas, mikäli hänellä on avio-oikeus puolisonsa omaisuuteen. Rintaperilliset, eli lapset ovat ensimmäisen parenteelin perillisiä, ja mikäli he ovat kuolleet, tulevat heidän rintaperilliset sijaansa. Mikäli ensimmäisessä parenteelissa ei olisi perillisiä, eli perittävä (aviomies) olisi kuollut ilman puoliso, rintaperillisiä ja testamenttia, menisi perintö toisen parenteelin perillisille. Mikäli perittävän vanhemmat olisivat kuolleet ennen perittävää, menisi perintö perittävän sisarille. Jos toisessakaan parenteelissa ei olisi perillisiä, menisi perintö kolmanteen parenteeliin. Mikäli kolmannessa parenteelissa ei olisi elossa enää perittävän vanhempien sisaruksia, perintö menisi valtiolle, sillä serkut eivät peri (kuvio 1).

PERIMYSJÄRJESTYS JA PARENTEELIT

Kuvio 1. Perimysjärjestys ja parenteelit.

2.3 Lakimääräiset perilliset

Kuolleen henkilön perivät lähinnä hänen rintaperillisensä. Mikäli rintaperillinen on kuollut, astuvat sijaan heidän jälkeläisensä. Rintaperillisen suhde vainajaan on oltava oikeudellisesti pätevä. Rintaperillisiä ovat aviolapset, lapset joiden isyyden perittävä on tunnustanut tai joiden osalta tuomioistuin on isyyden vahvistanut, sekä adoptiolapset ja ottolapset joiden ottolapsisuhdetta voidaan verrata vahvaan adoptioon tai soveltaa lapseksiottamislakia. Ennen 1.1.1980 ottolapsisuhde katsotaan heikoksi adoptioksi, mikä tarkoittaa sitä, että ottolapsi perii sekä biologiset että ottovanhempansa. Hän myös perii biologisen vanhempansa sukulaiset, mutta ei ottovanhempien

sukulaisia. 1.1.1980 jälkeen ottolapsisuhteeseen sovelletaan vahvan adoption periaatetta, jossa ottolapsi on samassa suhteessa ottovanhempiinsa kuin biologiset lapset. Hän ei peri biologisia vanhempiaan. (Aarnio & Kangas 2016, 77, Perintökaari 40/1965 2:1).

Rintaperilliset saavat kukin yhtä suuren osan perinnöstä. Jos perilliseltä puuttuu perintöoikeus esimerkiksi siksi että perittävä on määrännyt hänet testamentilla perintömäksi (Perintökaari 40/1965 15:4), on jokaisella rintaperillisellä silti oikeus lakiosaan. Lakiosan suuruus on puolet siitä mitä rintaperilliselle tai hänen jälkeläiselleen lakimääräisen perimisjärjestyksen mukaan kuuluisi (Perintökaari 40/1965 17:1).

2.4 Leski

Leskellä tarkoitetaan eloonjäänyttä aviopuolisoa tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolta. Jos perittävältä ei jäänyt rintaperillistä, perii leski ensiksi kuolleen puolison ja on kuolinpesän osakas. Muissa tapauksissa lesken osakkuus kuolinpesässä päättyy perillisten ja lesken välillä tehtävään ositukseen. Jos perittävältä jää rintaperillinen, lesken suojaksi jää oikeus hallita jäämistöä jakamattomana. Jos perittävältä jää perillisiä toiseen tai kolmanteen parenteeliin, saavat he perintönsä lesken kuoleman jälkeen. Mikäli leski kuolee ilman perillisiä, perivät ensiksi kuolleen puolison perilliset myös lesken osuuden. (Aarnio & Kangas 2010, 297, Perintökaari 40/1965 3:1-3).

Lesken periessä ensiksi kuolleen puolison, saa hän tämän omaisuuteen rajoitetun omistusoikeuden. Se tarkoittaa, että leski voi määrätä omaisuudesta elinaikanaan, mutta ei voi testamentata ensiksi kuolleen puolison toissijaisille perillisille kuuluvaa osuutta. (Aarnio & Kangas 2010, 301, Perintökaari 40/1965 3:1-2.)

Leskellä on oikeus hallita koko jäämistöä, mikäli rintaperillinen ei vaadi sen jakamista tai perittävä ei ole tehnyt testamenttia joka määräisi toisin. Näistä seikoista huolimatta leski saa pitää hallinnassaan puolisoitten yhteisenä pitämää kotia tai muuta jäämistössä olevaa eloon jääneen puolison kodiksi sopivaa asuntoa. (Perintökaari 40/1965 3:1a.)

2.5 Velkainen kuolinpesä

Perittävän elinaikanaan tekemät sopimukset, kuten myös velat jäävät voimaan ja siirtyvät kuolinpesän vastuulle. Kuolinpesä vastaa veloista perittävän jälkeen jättämällä omaisuudella. Kuolinpesän osakas ei ole kuitenkaan henkilökohtaisesti vastuussa perittävän jälkeensä jättämistä veloista, lukuun ottamatta kahta poikkeavaa tilannetta (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2013, 6.)

Henkilökohtainen velkavastuu voi syntyä, jos perunkirjoitusvelvollinen osakas laiminlyö perintökaassa 40/1965 säädetyn lain perunkirjoituksen toimittamisajasta, joka on kolme kuukautta kuolinpäivästä. Perunkirjoituksen toimittamiseen voi anoa lisääaikaa Verohallinnolta. Henkilökohtaiseen vastuuseen voi joutua myös osakas, joka vaarantaa velkojan oikeutta antamalla tahallaan perunkirjoituksessa väärää tietoa tai salaa sitä. (Perintökaari 40/1965 21:2.)

Henkilökohtaisen velkavastuun syntymisen jälkeen osakas voi kuitenkin vapautua vastuusta joko toimittamalla perunkirjoituksen ja osoittaa että laiminlyönnistä ei aiheutunut velkojalle vahinkoa.

Kuolinpesän tililtä tulee maksaa ensiksi pesänselvityskulut. Pesänselvityskuluilla tarkoitetaan kohtuullisia hautaamis- ja perunkirjoituskuluja sekä muita kustannuksia, joita tulee pesän hallinnosta, hoidosta ja selvityksestä (Perintökaari 40/1965.) Tämän jälkeen tililtä voidaan maksaa pesän velat ja vainajan velat. Ositusta tai perinnönjako ei voi suorittaa ennen kuin pesän ja vainajan velat on maksettu (Perintökaari 40/1965 21:6).

3 TESTAMENTTI

Jäämistöoikeuteen olennaisena osana liittyy testamentti. Suomessa on testamentausmonopoli, mikä tarkoittaa sitä, että testamentti on ainoa määräys, joka sitoo kuolinpesää koskien kuolinpesän jäämistöä ja sen hallintoa. Yksi keskeisimmistä jäämis-

töoikeuden periaatteista on kunnioittaa testamentin tekijän viimeistä tahtoa. (Aarnio & Kangas 2016, 608, Tuunainen 2015, 283.)

Testamentti on dokumentti, jolla henkilö voi yksipuolisesti määrätä siitä, miten haluaa omaisuutensa jakautuvan tai sitä hallittavan. Testamentin tekijän on oltava täyttänyt kahdeksantoista vuotta. Jos kyseessä on naimisissa oleva tai ollut henkilö, voi hän olla myös kahdeksaatoista ikävuotta nuorempi. Viisitoista vuotta täyttäneellä on oikeus tehdä testamentti, joka koskee omaisuutta, jota hän saa itse hallita. Tekijältä edellytetään myös tervejärkisyyttä. Testamentin tulee täyttää Perintökaarella (40/1965) määrätty muotovaatimus jotta se on oikeudellisesti pätevä. (Aarnio & Kangas 2016, 594-595, Perintökaari 40/1965 9-10.)

Vähimmäisvaatimus testamentille on, että se on oltava kirjallinen, allekirjoitettu ja se on laadittava kahden, yli 15-vuotiaan todistajan läsnä ollessa. Todistajien on oltava tietoisia siitä, että asiakirja on testamentti, ja todistettava testamentti nimikirjoituksella, ammatilla sekä päivämäärällä ja paikalla. Testamenttia voidaan aina muuttaa, ja se voidaan peruuttaa. Ainoastaan viimeinen tahto on voimassa. (Norri, 2010, 103, Perintökaari 40/1965 10:1.)

Naimaton ja lapseton henkilö voi testamentillaan määrätä koko omaisuudestaan. Hän voi testamentata omaisuuteensa kenelle haluaa, koska hänellä ei ole rintaperillisiä, joiden lakiosaoikeus tulee ottaa huomioon. Mikäli rintaperillisiä on, ovat he oikeutetuja lakiosaansa. Naimisissa olevat voivat yhdessä keskinäisellä testamentilla määrätä kummankin omaisuudesta. Mikäli toinen puolisoista tekee testamentin, on hänellä määräysvalta avio-oikeuden perusteella hänelle kuuluvaan omaisuuteen. Testamentti otetaan aina sen antajan osasta. (Norri 2010,103.)

3.1 Testamentin tyyppi

Suomessa ei ole lailla säädetty yhtenäisistä testamenttityypeistä, vaan testamentin tekijä voi tehdä testamentista sellaisen kuin haluaa. Testamenttia tehdessä kuitenkin elämäntilanteet ovat usein samanlaisia keskenään, joten käytäntöön on vakiintunut yleisimpiä testamenttityyppejä. (Norri 2010, 120).

Pääsääntöisesti testamentit voidaan jakaa yleisjälkisaädöksiin sekä erityisjälkisaädöksiin. Ne voidaan ryhmitellä omistus-, hallinta- ja tuotto-oikeustestamentteihin. Testamentti voi olla yksinäisen ihmisen laatima tai esimerkiksi puolisoitten laatima keskinäinen testamentti. (Kangas 2012, 442.)

3.1.1 Keskinäinen testamentti

Keskinäinen testamentti on kahden henkilön keskinäinen määräys siitä, että se kumpi heistä jää eloon toisen kuoltua, saa pitää molempien omaisuuden. Yleensä keskinäisen testamentin tekijät ovat pariskuntia, aviopareja, mutta myös sisarukset voivat tehdä keskinäisen testamentin. Keskinäisellä testamentilla voidaan määrätä joko omistusoikeudesta tai hallintaoikeudesta. Ne ovat kaksi keskinäisten testamenttien päätyyppiä. (Aarnio & Kangas 2016, 526, Norri 2010, 149.)

Keskinäinen omistusoikeustestamentti, johon ei sisälly toissijamääräystä, määrää, että eloon jäävä puoliso saa täyden omistusoikeuden ensiksi kuolleen puolison pesään. Eloon jäänyt puoliso saa myös vapaan määräysvallan omaisuuteen. Omistusoikeustestamentilla voidaan myös määrätä, että molempien kuoltua omaisuus menee toissijaiselle saajalle. (Aarnio & Kangas 2016, 526, Norri 2010, 152.)

Keskinäisellä hallintaoikeustestamentilla puolisoit voivat määrätä siitä, että toisen kuoltua, eloonjäänyt puoliso saa hallintaoikeuden omaisuuteen, omistusoikeuden mennessä lakisääteisille perillisille. Hallintaoikeuden saanut, eloonjäänyt puoliso, ei saa määräysvaltaa omaisuuteen, ja hallintaoikeus lakkaa hänen kuoltuaan. Hallintaoikeustestamentilla käyttöoikeuden saava ei ole perintöverovelvollinen. Hallintaoikeustestamentin voi tehdä myös yksipuolisesti. (Aarnio & Kangas 2016, 528, Norri 2010, 168.) Liitteenä työssäni on keskinäinen testamentti, jossa hallintaoikeus jää eloonjääneelle puolisolle, mutta omistusoikeus siirtyy toissijaisille edunsaajille, tässä tapauksessa lapsenlapsille sukuhaaroittain (Liite 3).

3.1.2 Yleistestamentti ja legaatti

Yleistestamentti on jälkisaädös, jonka saaja saa kuolinpesän osakkaan aseman. Yleistestamentiksi lasketaan säädös, jonka saajalle määrätään koko omaisuus, määräosa siitä tai mitä omaisuudesta jää jäljelle muiden määräysten täyttämisen jälkeen. Testamentin saajan oikeus voi olla riidanalainen, mutta koska hän on kuolinpesän osakkaan asemassa, muut perilliset tai osakkaat eivät voi määrätä pesään kuuluvasta omaisuudesta yleistestamentin saajan vahingoksi. (Aarnio & Kangas 2016, 523, Kangas 2012, 442.)

Legaatti eli erityisjälkisaädös tarkoittaa tietyn nimetyn etuuden, kuten esineen, yksilöidyn rahasumman, tietyn omaisuuden tuoton tai käyttöoikeuden testamenttaamista saajalle. Erityisjälkisaädöksen saaja ei saa kuolinpesän osakkaan asemaa, jollei hän ole kuolinpesän osakas muulla perusteella. Legaatti suoritetaan aina jakamattomasta kuolinpesästä. (Kangas 2012, 443, Norri 2010, 203, Perintökaari 40/1965 18:2.)

3.2 Testamentin tiedoksianto ja hyväksyminen

Testamentti ei tule automaattisesti voimaan. Mikäli testamentti ei ole sen saajalla, tulee testamentin löytäjän antaa se testamentissa nimetyille saajalle. Testamentti on lainvoimainen kun on selvitetty väistyykö perillisten oikeus testamentin saajan oikeuden edeltä. (Aarnio & Kangas 2016, 536.)

Selvitysprosessi jolla testamentti saa lainvoimaisuuden on kaksisuuntainen ja kaksivaiheinen. Ensimmäiseksi testamentti on annettava tiedoksi perillisille. Tämä on testamentin saajan velvollisuus. Tiedoksiannon voi tehdä toimittamalla jokaiselle perilliselle oikeaksi todistetun jäljennöksen testamentista tai haastemiehen välityksellä. (Kangas 2012, 447, Norri 2010, 389, Perintökaari 40/1965 14:4.) Työssäni liitteenä on yksinkertainen testamentin tiedoksisaanti – ja moittimattomuusilmoitus (Liite 4).

Perillisillä on kuusi kuukautta aikaa testamentin tiedoksisaannista moittia testamenttia, eli nostaa moitekanne. Mikäli perillinen tai perilliset ovat hyväksyneet testamentin muilla tavoin, oikeutta moitteeseen ei ole. Testamentti on lainvoimainen jos se

nimenomaisesti hyväksytään, ei moitita määräajan sisällä tai määräajassa nostettu moitekante hylätään. (Aarnio & Kangas 2016, 389, Perintökaari 40/1965 14:5)

3.3 Lakiosa

Ensimmäisen parenteelin osakkailla eli rintaperillisillä sekä heidän jälkeläisillään on oikeus lakiosaan. Oikeus lakiosaan tarkoittaa sitä, että vaikka perittävää olisi testamentillaan määrännyt omaisuutensa toisaalle, rintaperillinen on oikeutettu lakiosansa, sekä rintaperillisen oikeutta vaatia perittävän eläessään tekemien vastikkeettomien luovutusten huomioon ottamista jäämistöä jaettaessa. Lakiosan suuruus on puolet lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan tulevan perinnön arvosta. (Aarnio & Kangas 2016, 821, Perintökaari 40/1965 7:1.)

Mikäli kuolinpesän rintaperillinen on määrätty edunvalvontaan, on edunvalvojan vaadittava hänen lakiosansa, vaikka perittävä olisi testamentilla muuta määrännyt. Edunvalvojalla on lahjoittamiskielto, joten hän ei voi päämiehensä puolesta tehdä mitään vastikkeetonta luovuttamista, eikä luopua perinnöstä tai päämiehensä perintöosuudesta ilman holhousviranomaisen lupaa. Käytännössä lupa annetaan tilanteissa joissa pesää ei haluta jakaa tai pesä on ylivelkainen. (Laki holhoustoimesta 440/1999 34§, Maistraatin www-sivut 2017.)

Perittävän kuoltua edunvalvojan on mahdollista hakea lupaa perinnöstä luopumiseen maistraatilta. Luvan myöntämiseen on kuitenkin oikeuskäytännössä suhtauduttu pidättyvästi, kuten tästä Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä 21.2.2003 käy ilmi.

KHO 21.2.2003

Kun perinnöstä luopuminen olisi heikentänyt päämiehen varallisuusasemaa, ei holhousviranomaisen voinut myöntää lupaa perinnöstä luopumiseen.

Tapauksessa edunvalvojan sijainen oli hakenut lupaa päämiehensä puolesta holhousviranomaiselta perinnöstä luopumiseen perittävän kuoltua. Maistraatti oli hylännyt hakemuksen holhoustoimesta annetun lain 34 pykälän 1 momentin 7 kohdan perusteella. Kyseisen kohdan mukaan edunvalvoja ei voi lahjoittaa päämiehensä omaisuut-

ta. Tässä tapauksessa perinnöstä luopuminen katsottiin pesästä vetäytymiseksi ja näin ollen omaisuuden lahjoittamiseksi. Lupahakemuksen liitteenä oli ollut päämiehen kirjoittama ilmoitus, jolla hän luopuu perinnöstä perittävän kuoltua hänen laillisten perillistensä hyväksi. Päämiehen toimintakelpoisuutta oli kuitenkin rajoitettu, ja maistraatin näkemyksen mukaan ja lääkärilausuntojen perusteella päämies ei ymmärtänyt asiaa pystyäkseen itse tekemään kyseisen toimenpiteen.

Edunvalvoja oli tehnyt valituksen hallinto-oikeuteen maistraatin päätöksestä. Hallinto-oikeus oli hylännyt edunvalvojan valituksen päätöksellään, jossa se vetosi holloustoimesta annetun lain pykälään 42 momentin 1 kohtaan 7 jonka mukaan edunvalvoja ei voi luopua päämiehensä perinnöstä. Hallinto-oikeuden päätökseen oli lisäksi selostettu päämiehellä olevan velkoja, joista osa on ulosotossa. Näissä olosuhteissa katsotaan, että perinnöstä luopuminen johtaisi päämiehen taloudellisen aseman heikentymiseen.

Edunvalvoja oli valittanut hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka oli päättänyt olla muuttamatta hallinto-oikeuden päätöstä vedoten samoihin perusteluihin kuin aiemmat oikeusasteet.

4 KUOLINPESÄN SELVITYS

Kuolinpesän selvitys tarkoittaa toimenpiteitä joiden avulla jäämistö voidaan jakaa. Kun perilliset ovat saaneet perintönsä, kuolinpesän selvitys on hoidettu. Perintökaari käsittää pesänselvityksen kuitenkin tätä suppeampana, jäämistön saattamisena jakokuntoon. Pesänselvityksessä tärkeintä on perunkirjoituksen toimittaminen. (Aarnio & Kangas 2016, 210 Norri, 2010, 307.)

Perittävän kuollessa perilliset siirtyvät jäämistöoikeuden piiriin. Ensiksi kuolinpesään syntyy väliaikainen hallinto, joka korvautuu osakkaiden yhteishallinnolla. Kuolinpesän selvityksen voi hoitaa myös tuomioistuimen määräämä pesänselvittäjä, mikäli osakas tai osakkaat sitä vaativat tai mikäli kuolinpesässä ei ole osakkaita. Pe-

sänselvittäjäksi etuoikeutettu on testamentissa tähän toimeen määrätty henkilö. (Aarnio & Kangas 2016, 210.)

4.1 Kuolinpesän haltuunotto

Kun perittävä kuolee, on hänen pesä otettava haltuun. Perintökaaren luvussa 18 pykälässä 3 määrätään että se, joka asui perittävän kanssa tämän kuollessa tai joku joka muuten hoitaa hänen omaisuuttaan, on otettava omaisuus hoitoon ja ilmoitettava kuolemasta muille osakkaille. Eloonjääneeseen puolisoon sovelletaan osakkaan asemaa tässä tilanteessa, vaikkei hän olisi kuolinpesän osakas. Pesän haltuunottovelvollisuus on leskellä, yleistestamentin saajalla, perittävän kanssa asuneella lapsella, muulla osakkaalla, naapurilla tai poliisilla. (Norri 2010, 310.)

Pesän haltuunottajan velvollisuus on huolehtia perittävän omaisuudesta ja turvata se. Hänen on hoidettava myös laskut, jotka voidaan katsoa kuolinpesän hyväksi. Jos pesän haltuunottaja ei ole kuolinpesän osakas, tulee hänen luovuttaa omaisuus ja tehtävät osakkaalle. Mikäli osakkaita ei ole tiedossa, tulee kuolemantapauksesta ilmoittaa tuomioistuimelle, joka määrää pesälle selvittäjän. (Norri 2010, 310-311.)

4.2 Yhteishallinto

Perintökaaren (40/1965) luvussa 18 käsitellään kuolinpesän yhteishallintoa. Osakkaiden tulee yhdessä hallita kuolinpesän omaisuutta. Mikäli kuolinpesään kuuluu alle 18-vuotiaita, edustaa heitä yhteishallinnossa heidän edunvalvojansa, useimmiten vanhemmat. Jos vanhemmat tai toinen heistä on saman kuolinpesän osakas, tulee lapselle hakea ulkopuolinen edunvalvoja eturistiriitatilanteessa tai mikäli sen syntymiseen on mahdollisuus. Täysi-ikäisen vajaavaltaisen asioita hoitaa hänelle maistraatin tai käräjäoikeuden toimesta määrätty edunvalvoja. Jokaisella kuolinpesän osakkaalla on oikeus osallistua hallintoon. Yhteishallinnossa enemmistöperiaate ei riitä päätösten tekoon, vaan kaikkien on oltava yksimielisiä. Yhteishallinto voi kuitenkin sallia päätösten teon, vaikka kaikilta osakkailta ei tähän suostumusta saataisi, tai se saataisiin vasta jälkikäteen. (Kangas, 2013, 423, Kolehmainen 2006, 170, Norri 2010, 312.)

Yhteishallinto tähtää perittävän asioiden loppuun saattamiseen, hänen velkojen maksumin, saamisten perintään, vuokrahuoneiston luovutukseen ja muihin toimiin joihin täytyy ryhtyä, jotta omaisuus saadaan jaettua. Joskus osakkailla on tarvetta lykätä perinnönjakoa myöhempään tulevaisuuteen. Tällöin tehdään sopimus pesän jakamista jättämisestä ja sovitaan hallinnon järjestämisestä. Perintökaarella (4071965) säädetään sopimukseen perustuvasta kuolinpesän yhteishallinnosta luvussa 24. (Kangas 2013, 424, Koponen 2016, 21.)

4.3 Pesänselvittäjä

Perintökaarella (40/1965) edellytetään kuolinpesän yhteishallintoa ja täten päätösten yksimielisyyttä. Jos osakkaat eivät pääse yksimielisyyteen pesän asioiden hoidosta tai pesässä on useita osakkaita, joilla on keskinäisiä jännitteitä, voidaan pesälle hakea tuomioistuimen määräystä pesänselvittäjästä. Yhdenkin osakkaan pyyntö määrätä pesänselvittäjä riittää. Tuomioistuimen päätöksellä pesän omaisuus luovutetaan pesänselvittäjän hallittavaksi. Jos perittävä on testamentissaan ehdottanut henkilöä kyseiseen tehtävään, on hänellä etuoikeus tulla määrätyksi pesänselvittäjäksi. (Norri 2010, 318, Perintökaari 40/1965 19:1.)

Pesänselvittäjällä on oikeus hoitaa perittävän pankkiasiat. Tällöin hänen täytyy esittää käräjäoikeuden päätös asiasta. Kun pesään on määrätty pesänselvittäjä, kukaan muu kuolinpesän osakkaista, eivätkä he yhdessä, voi päättää kuolinpesän asioista. Pesänselvittäjän toimivalta päättyy siihen, kun kuolinpesän on selvitetty jakokuntoon. (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2013, 2.)

4.4 Perunkirjoitus

Perunkirjoitus on toimitettava jokaisen Suomessa kotipaikkakuntarekisteriin merkityn henkilön kuoleman jälkeen kolmen kuukauden kuluessa. Verohallinnolta voi hakea pidennystä määräajalle. Pidennystä voi saada, jos kyseessä on laaja kuolinpesä tai perittävällä on ollut liiketoimintaa ja yrityksen tilinpäätös ei ole valmistunut. Perunkirjoitus on toimitettava, vaikka kuolinpesässä ei olisi varoja tai perittävä olisi

kuollut samana päivänä kun on syntynyt. Perunkirjoituksen toimittamisvelvollisuus on henkilöllä, joka on ottanut hoitaakseen jäämistön. (Kangas 2013, 414, Koponen 2016, 35, Perintökaari 40/1965 20:1.)

Perunkirjoitus on toimitus kuolinpesän varoista ja veloista sekä perintöveroilmoitus. Perukirjasta käy ilmi kuolinpesän varallisuus ja sen perusteella määräytyy perintövero. Perukirja on lähetettävä kuukauden kuluessa sen teosta Verohallintoon perintöverotuksen toimittamista varten. (Norri 2010, 327, Koponen 2016, 35.)

Perunkirjoituksen toimittajan tulee määrätä perunkirjoituksen aika ja paikka, valita kaksi uskottua miestä perunkirjoitusta varten, huolehtia osakkaiden kutsumisesta perunkirjoitukseen sekä ilmoittaa pesä perunkirjoituksessa. Pesän ilmoituksella tarkoitetaan luetteloa perittävän omaisuudesta, varallisuudesta ja veloista. Kutsut osakkaille on lähetettävä todistettavasti. (Norri 2010, 329-331.)

Kuolinpesän osakkaalla ei ole velvollisuutta osallistua perunkirjoitukseen ja hän voi valtuuttaa toisen pesän osakkaan edustamaan itseään. Ainoastaan pesän ilmoittajalla on velvollisuus olla paikalla. (Norri 2010, 336.)

Perunkirjoitusta varten on koottava seuraavat dokumentit perittävästä:

- sukuselvitys
- lainhuudot kiinteistöistä, myös puolison
- asunto-osakekirjat, myös puolison
- testamentti
- avioehtosopimus
- aikaisemmin kuolleen puolison jälkeen laadittu perukirja
- asiakkuustiedot pankeista, myös puolison osalta
- viimeinen veroilmoitus
- kuitit kuoleman jälkeen maksetuista laskuista
- laskut joita ei ole maksettu

4.5 Perukirja

Perukirja koostuu kolmesta osiosta. Johdannosta, johon merkitään perunkirjoituksen aika, paikka, vainajaa, uskottuja miehiä ja osakkaita koskevat tiedot, sekä tiedot niistä dokumenteista joita perunkirjoituksessa käsitellään. Sisältö muodostuu pesän ilmoittajan antamista tiedoista koskien perittävän varallisuutta ja velkoja. Kolmas osio on uskottujen miesten vakuutus siitä, että pesän ilmoitettu varallisuus on oikein ilmoitettu ja arvioitu. (Aarnio & Kangas, 2016, 287.)

Perukirjassa on mainittava perittävän koko nimi, ammatti, kotipaikka, syntymä- ja kuolinpäivä sekä osakkaiden nimet, kotipaikat, henkilötunnukset ja sukulaissuhde perittävään. Perukirjassa tulee myös olla perunkirjoituksen aika, paikka ja osoite. Osakkaiden henkilötunnukset ja sukulaissuhde ovat tärkeä yksilöintitieto Verohallinnolle perintöveron määräytymistä varten. (Aarnio & Kangas, 2016, 287, Perintökaari 40/1965 20:3.)

Jos perittävältä jäi leski, tulee myös hänen varat ja velat olla ilmoitettuna perukirjassa. Jos omaisuus on yhteistä tai avio-oikeuden ulkopuolella, tulee se mainita perukirjassa, sekä perustelu siitä, mihin kyseinen seikka perustuu. Perukirjassa tulee myös mainita, käyttääkö leski oikeuttaan pitää perittävän omaisuus hallinnassaan ja luovuttaako hän tasinkona omaisuuttaan ensiksi kuolleen puolison perillisille. Perukirjaan tulee liittää kopiot testamentista ja avioehtosopimuksesta. (Aarnio & Kangas, 2016, 299, Perintökaari 40/1965 20:4.)

Perukirjaan merkitään perittävän varat ja velat sellaisina, kun ne olivat hänen kuolinhetkellä. Varoihin lisätään myös lahjat ja ennakkoperintö, jotka perittävä on antanut sekä mahdollinen henkivakuutuskorvaus kuolintapauksesta. (Verohallinto 2017.)

Pesän ilmoittaja antaa allekirjoituksellaan valahtoisen vakuutuksen siitä, että hän on ilmoittanut pesän varallisuuden oikein, eikä hän ole tahallaan jättänyt mitään ilmoittamatta. Uskotut miehet vakuuttavat puolestaan että ovat merkinneet kaiken oikein ja parhaan ymmärryksensä mukaan arvioineet varat. Perukirjan voi allekirjoittaa myös paikalla olleet kuolinpesän osakkaat. (Aarnio & Kangas, 2016, 300, Perintökaari 40/1965 20:5.)

Perukirjan osakasluetteloon voi hakea maistraatin vahvistusta, jos perittävän kotikunta oli Suomessa. Perukirja vahvistetaan osakkaan, puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta. Vahvistusta voidaan hakea maistraatilta. Vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaisista haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista. (Perintökaari 40/1965 20:9a ja 9c.) Liitteenä työssä perukirja (Liite 1).

Korkeimman oikeuden päätöksessä vuodelta 2005 käsitellään sekä pesän ilmoittajan valaehtoista vakuutusta, että uskotun miehen todistusta perukirjaan merkityistä tiedoista.

KKO 30.12.2005 T:3272

A ja hänen puolisonsa B olivat toimineet uskottuina miehinä A:n isän jälkeen toimitetussa perunkirjoituksessa. A ja B olivat jättäneet perukirjaan merkitsemättä tietämänsä, perittäväälle hänen kuollessaan kuuluneet pankkitilillä olevat rahavarat. Tämän vuoksi perintövero koko jäämistössä oli määrätty liian alhaiseksi. Koska A ja B olivat olennaisesti vaikuttaneet siihen, että varat jätettiin perukirjaan merkitsemättä, heidät tuomittiin veropetoksesta tekijöinä.

A ja B olivat toimineet uskottuina miehinä A:n molempien vanhempien perunkirjoituksessa. Lisäksi A oli toiminut äitinsä kuolinpesän ilmoittajana ja B tämän uskottuna miehenä. Molemmissa tapauksissa he olivat jättäneet ilmoittamatta espanjalaisilla pankkitileillä olleet rahavarat. Syyttäjät vaati käräjäoikeudessa A:lle ja B:lle syytteitä veropetoksesta ja kavalluksesta. A:n ja B:n mukaan varat eivät kuuluneet kummankaan vanhemman kuolinpesään, sillä ne oli lahjoitettu heille. Käräjäoikeus katsoi kuitenkin, että varat olivat kuuluneet kuolinpesälle ja että A ja B olivat siitä tietoisia ja että ne olisi kuulunut merkitä perukirjoihin. Käräjäoikeus katsoi A:n syyllistyneen törkeään kavallukseen, avunantoon veropetoksessa sekä veropetokseen ja B:n avunantoon törkeässä kavalluksessa ja kahteen avunantoon veropetoksissa.

Hovioikeus hylkäsi kaikki syytteet. Syyttäjät, verovirasto ja kuolinpesän osakas valittivat päätöksestä korkeimpaan oikeuteen. Korkein oikeus kumosi hovioikeuden tuomion ja tuomitsi A:n kahdesta veropetoksesta ja törkeästä kavalluksesta sekä B:n

kahdesta veropetoksesta ja avunannosta törkeään kavallukseen. Päätöstään korkein oikeus perusteli sillä, että uskottujen miesten on perukirjaan perintökaaren 20 luvun pykälän 6 momentin 3 mukaan kirjoitettava todistus siitä, että he ovat kaiken siihen oikein merkinneet ja pesän varat arvioineet parhaan ymmärryksensä mukaan. Lisäksi B:n, joka oli ammatiltaan tuomari, katsottiin olevan jo ammattinsa puolesta tietoinen siitä, mitä kuuluu perukirjaan merkitä. Perukirja on oltava dokumentti, johon osakkaat ja ulkopuoliset pystyvät luottamaan.

4.6 Perinnönjako ja ositus

Perunkirjoituksen jälkeen osakkaat voivat joko säilyttää kuolinpesän jakamattomana yhteishallinnassaan, tai jakaa jäämistön. Jokaisella osakkaalla on oikeus vaatia pesän jakamista. Mikäli perittävä oli naimisissa, ennen perinnönjakoa on suoritettava ositus. (Perintökaari 40/1965 23:1.)

Perinnönjako on lainvoimainen kun se suoritetaan perintökaaren säädösten mukaan. Perinnönjaossa toteutetaan pesän osakkaiden oikeudet perintöoikeuden, testamentin, lakiosan ja avio-oikeuden mukaan (Koponen 2016, 67). Kaikki osakkaat tulee kutsua todistettavasti paikalle jakotilaisuuteen ja jokaiselle on varattava tilaisuus tulla kuuluksi. Tavoitteena on jakaa kuolinpesän koko jäämistö. Jos osa jäämistöstä jää jakamattomaksi, suoritetaan osittainen perinnönjako (Aarnio & Kangas 2016, 1278, 1376-1378.)

Osakkaat voivat jakaa pesän itse eli suorittaa sopimusjaon. Se edellyttää, että osakkaat ovat pesän jaosta yksimielisiä. Sopimusjako on tarkoituksenmukaisempaa kuin pesänjakajan suorittama jako, sillä sitä voidaan toteuttaa kuhunkin kuolinpesään pesälle ja osakkaille parhaiten sopivalla tavalla. (Norri 2010, 419.)

Mikäli osakkaat eivät pääse pesän jaosta sopimukseen, tulee pesän jakamiselle hakea oikeuden määräämää pesänjakajaa, joka toteuttaa jaon. Pesänjakajan tulee suorittaa jako siten, että kaikille osakkaille tulee heille kuuluva osuus kaikista pesään kuuluvasta omaisuuslajista. Tarkoitus ei ole kuitenkaan pilkkoa tontteja tai metsäpalstoja

kaikkien osakkaiden kesken, vaan tarvittaessa tasoittaa erotuksia rahalla. (Koponen 2016, 67.)

Mikäli kuolinpesään kuuluu osakkaita, joiden toimivaltaa on rajoitettu ja joille on haettu edunvalvoja, tai alaikäinen jonka edunvalvoja on kuolinpesän osakkaana, tulee edunvalvojan hakea holhousviranomaisen lupa perinnönjakoon. Edunvalvojan tulee hakea lupaa holhousviranomaiselta myös kuolinpesän omaisuuden myyntiin, perinnöstä luopumiseen tai sopimuksen tekemiseen kuolinpesän yhteishallinnosta. Käytännössä perinnöstä luopumiseen annetaan lupa tilanteissa, joissa pesä on ylivelkainen tai jos päämies on saanut perittävän eläessä osuutensa ennakkoperintönä. (Laki holhoustoimesta 440/1999, Maistraatin www-sivut 2017.) Tähän työhön olen laatinut liitteeksi osittaisen perinnönjakokirjan. (Liite 2).

Jos perittävältä jäi leski, tulee ennen perinnönjakoa suorittaa ositus. Ositus voidaan aloittaa, kun perittävän velat on selvitetty ja hoidettu. Osituksen tavoitteena on selvittää, mikä pesän omaisuudesta oli puolisoiden yhteistä, miten omaisuus jaetaan ja suorittaa tasinkoa, mikäli se on aiheellista. Jos aviopuolisoilla oli avioehto, suoritetaan omaisuuden erittely. (Koponen 2016, 69, Perintökaari 40/1965 23:1.)

Leskellä on tasinkoprivilegi jäämistöä jaettaessa. Tämä tarkoittaa sitä, että lesken avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästön ollessa suurempi kuin ensiksi kuolleen puolison, hän ei ole velvollinen maksamaan tasinkoa kuolleen puolisonsa perillisille (Avioliittolaki 234/1929 103§). Leskellä voi olla avio-oikeuden ulkopuolella omaa omaisuutta huomattavasti enemmän kuin puolisoillaan, mutta sitä ei lasketa ositukseen. Jos ensiksi kuolleen puolison avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästö on suurempi kuin lesken, on leski oikeutettu tasinkoon. (Aarnio & Kangas 2010, 112, Kangas 2012, 311, Perintökaari 40/1965 3:1a.)

Tasinkoprivilegiä ei sovelleta siinä tapauksessa, mikäli ensiksi kuolleella puolisoilla ei ole ollut rintaperillisiä ja leski perii hänet. Korkeimman oikeuden päätöksessä 107 vuodelta 1997 käsitellään kyseistä tilannetta.

KKO 1.7.1997

Leski, joka oli perinyt puolisonsa, oli toimittanut osituksen hänen ja kuolleen puolison sukulaisten välillä. Osituksessa leski, jonka omaisuuden säästön oli todettu olevan kuolleen puolison jäämistön säästöä suurempi, oli vedonnut avioliittolain 103 §:n 2 momenttiin perustuvaan oikeuteen olla luovuttamatta omaisuutta kuolleen puolison perillisille. Ositus oli vailla oikeudellista merkitystä.

Tapauksessa ensiksi kuolleen puolison toissijaiset perilliset vaativat, että puolisoitten välillä ensiksi kuolleen puolison kuoleman jälkeen toimitettu ositus kumotaan ja toimitetaan uudelleen, jolloin heille tulisi perintökaaren 3 luvun pykälän 1 2 momentin mukaan jaettavaksi puolet jälkeen kuolleen puolison omaisuudesta.

Kihlakunnan oikeus oli päätöksessään katsonut, että ensiksi kuolleen puolison leski on saanut jäämistön perintönä ja oli tullut siten koko omaisuuden omistajaksi perintökaaren 3 luvun pykälän 1 mukaisin rajoituksin. Kihlakunnan oikeus katsoi myös, että avioliittolain pykälän 103 2 momentin mukaan eloonjäänyt puoliso ei ole velvollinen suorittamaan tasinkoa ensiksi kuolleen puolison perillisille. Oikeus totesi lisäksi, että avioliittolain pykälän 85 momentin 2 mukaan osituksen tarkoituksena on avio-oikeuden toteuttaminen. Omaan omaisuuteen ei voi kohdistaa avio-oikeutta ja että puolison perittyä ensiksi kuolleen puolisonsa heidän avio-oikeus toistensa omaisuuteen oli rauennut eikä ositusta lain mukaan voitu toimittaa. Näin ollen lesken ilmoituksella olla luovuttamatta tasinkoa ei ollut oikeudellista merkitystä. Kihlakunnan oikeus kumosi moitteenalaisen perinnönjaon ja palautti sen uudelleen toimituskäsittelyyn.

Lesken, eli jälkimmäisenä kuolleen puolison perilliset, valittivat asiasta hovioikeuteen, ja vaativat kihlakunnan oikeuden päätöksen kumoamista. Hovioikeus määräsi, että leskellä oli ollut oikeus vaatia ositusta hänen ja ensiksi kuolleen puolison toissijaisien perillisten välillä, ja tämä tuli ottaa huomioon hänen jälkeensä toimitettavassa osituksessa.

Ensiksi kuolleen puolison perilliset vaativat hovioikeuden tuomion kumoamista ja asian jättämistä kihlakunnan oikeuden päätöksen varaan korkeimmassa oikeudessa.

Korkein oikeus totesi, että ositus on mitätön ja hovioikeuden tuomiota muutetaan siltä osin, että puolisoiden perillistahojen välillä toimitetaan uusi pesäjako.

5 KUOLINPESÄN PANKKIASIOINTI

Henkilön kuollessa päättyvät kaikki hänen muille henkilöille antamansa valtuutukset pankkiasioidensa hoitoon. Samalla oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät kuolinpesälle. Päivittäisten pankkiasioiden hoito vaatii pesän asioiden haltuunottoa. (Finanssivalvonta 2017, Koponen 2016, 90).

Omaisilla ei ole välttämättä tarkkaa tietoa esimerkiksi siitä, missä pankeissa vainajalla oli asiointia. Yhteistä pankkirekisteriä, josta voisi keskitetysti tarkastaa asioinnit, ei ole olemassa. Jotkut pankit lähettävät kuolinpesän osoitteeseen postitse osanoton saatuaan tiedon asiakkaan kuolemasta, sekä tietoa miten edetä asioiden hoitamisessa. (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2017, 3.)

5.1 Tieto kuolemasta

Tieto henkilön kuolemasta päivittyy pankin järjestelmiin tavallisesti väestötietojärjestelmästä. Tieto kuolemasta päivittyy väestötietojärjestelmään viiveellä. Pankkien järjestelmät päivittävät tiedot väestötietojärjestelmästä myös viiveellä. Jotta tieto asiakkaan kuolemasta tulisi pankin tietoon mahdollisimman ajantasaisesti, voivat omaiset itse olla yhteydessä pankkiin. (Nordea 2017.)

Omaisien ilmoittaessa henkilön kuolemasta pankkiin, tulee hänellä olla virkatodistus tai kuolintodistus kyseisestä henkilöstä. Virkatodistus on ote väestötietojärjestelmästä tai siitä seurakunnasta, jossa kuollut henkilö oli kirjoilla. Virkatodistuksia on eri tyyppisiä, henkilötiedot sisältävä, vanhempien, puolison ja lasten tiedot sisältävä, sekä laajempi sukuselvitys perunkirjoitusta varten. Tietoja annetaan sen mukaan, mikä on käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista. Virkatodistuksen tilaaja on rikosoikeudellisessa vastuussa, mikäli antaa väärää tietoa tai ilman laillista syytä salaa tietoa, ja

hänet voidaan tuomita perättömästi lausumasta viranomaismenettelyssä. (Rikoslaki 39/1889 15:2, Mistä virkatodistuksen saa, 2007.)

Kun tieto kuolemasta on päivittynyt pankin järjestelmiin, lopetetaan vainajan tileihin, arvo-osuustileihin, arvopaperisäilytykseen tai tallelokeroihin annetut käyttöoikeudet. Lisäksi vainajan tilinkäyttövälineet suljetaan. Tilinkäyttövälineillä tarkoitetaan verkkopalvelua ja tileihin liitettyjä kortteja. Myös vainajan mahdolliset valtuutukset muiden henkilöiden tai yritysten tiliin päätetään. Vainajan tilalle tulee kuolinpesä, jota sitoo vainajan tekemät sopimukset. (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2013, 2.)

5.2 Tiedonsaantioikeus

Pankkitoimintaa säätelee Finanssivalvonnan lisäksi laki luottolaitostoiminnasta (610/2014). Laissa luottolaitostoiminnasta säädetään pankkien salassapitovelvollisuudesta, jolla suojataan asiakkaan yksityisyyttä. Pankkialaisuuden piiriin kuuluvat vainajan pankkiasiointi ja esimerkiksi tilitapahtumat kuolemaa edeltävältä ajalta. (Finanssivalvonta www-sivut 2017, Pankkialaisuusohje 2009.)

Yksikin kuolinpesän osakas on oikeutettu saamaan tietoa vainajan pankkiasioista kuolinpäivältä ja sen jälkeiseltä ajalta. Osakkaan on kuitenkin todistettava olevansa oikeutettu tiedonsaantiin. Virkatodistuksesta käy ilmi vainajan rintaperilliset ja leski, mutta mikäli heitä ei ole, tulee esimerkiksi toisen parenteelin perillisten todistaa pesän osakkuus katkeamattomalla sukuselvityksellä. Yleistestamentin saajan osakkuuden todistaminen ennen perunkirjoitusta on hankalaa, mikäli hän ei ole vainajan lakimääräinen perillinen tai mikäli hänellä ei ole esittää kopiota testamentista. (Finanssivalvonta www-sivut 2017, Nordea 2017.)

Tietoja vainajan pankkiasioista kuolinpäivää edeltävistä pankkiasioista luovutetaan vain kaikille kuolinpesän osakkaille yhdessä, tai yhdelle osakkaalle mikäli muilta osakkailta on suostumus tietojen luovuttamiseen. Mikäli osakkaat eivät pääse asiasta yksimielisyyteen, voi pankki antaa tiedot ainoastaan tuomioistuimen määräämälle pesänselvittäjälle. Pankkialan neuvontatoimisto on antanut päätöksen tilanteesta jossa pankissa ei ole tietoa annettu yhdelle osakkaalle. (Pankkialaisuusohje 2009, 13.)

Pankkialan asiakasneuvontatoimisto on antanut ratkaisu 22.1.2002 tilanteessa, jossa yksi kuolinpesän osakas olisi halunnut saada tilitapahtumia menehtyneen äitinsä tilitietoja hänen elinajaltaan. Kuolinpesän asioita hoitanut veli ei tähän ollut antanut suostumustaan, jolloin pankki ei voinut tilitietoja luovuttaa niitä vaativalle pesän osakkaalle. Osakkaan mielestä se oli väärin ja lainvastaista pesän muita osakkaita kohtaan. Pankissa kuitenkin vedottiin pankkisalaisuusohjeeseen. Kuolinpesän osakkailla on ainoastaan yhdessä oikeus saada tilitapahtuvia perittävän elinajalta, tai tuomioistuimen määräämällä pesänselvittäjällä. Mikäli pesänselvittäjän hakeminen kuolinpesälle aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia kuolinpesän varallisuuteen nähden, pankilla on oikeus erityisestä syystä antaa tietoa tilitapahtumista vainajan elinajalta. Erityinen syy voi olla väärinkäytösepäily tai se, että osa pesän osakkaista on tavoittamattomissa. (Aarnio & Kangas 2016, 308-309.)

Leski on kuolinpesän osallinen siihen saakka kun ositus on toimitettu. Ositus suoritetaan yleensä perinnönjaon yhteydessä. Mikäli leskellä ei ole avio-oikeutta vainajan omaisuuteen, eikä vainajan ole tehnyt yleistestamenttia hänen edukseen, leski ei ole kuolinpesän osakas. (Pankkisalaisuusohje 2009, 14.)

Käytännössä ennen kuin perunkirjoitus on pidetty, voi olla mahdotonta selvittää onko leski kuolinpesän osakas. Mikäli leski tulee asioimaan pankkiin virkatodistuksen kanssa, josta käy ilmi, että hän on ollut vainajan kanssa avioliitossa joka on päättynyt kuolemaan, ei ole syytä olla olettamatta, ettei leski olisi kuolinpesän osakas. Lesken tulee esittää myös kopio mahdollisesta olemassa olevasta avioehdosta. (Nordea 2015.)

5.3 Yhteiset tilit

Vainajalla on voinut olla olemassa yhteinen tili toisen omistajan kanssa. Tai-tili tarkoittaa, että tilillä on kaksi tai useampi omistaja, jotka kukin voivat käyttää tiliä itsenäisesti. Tai-tili on edelleen muiden omistajien käytössä, vainajan tilalle tilin omistajaksi tulee kuolinpesä. Tai-tilin varat omistaa se henkilö kenen tuloa ne ovat olleet. Pankki ei ole velvollinen seuraamaan käyttäkö tilin eloon jäänyt omistaja tai omista-

jat omia varojaan. (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2013, 4, Koponen 2016, 91.)

Mikäli vainajilla on ollut yhteinen tili toisen omistajan kanssa siten, että tiliä on voinut käyttää vain omistajat yhdessä, on kyseessä ollut ja-tili. Mikäli ja-tili on ollut aviopuolisoiden yhteinen tili, katsotaan varojen olleen puoliksi omistajien kesken, jollei muuta pystytä osoittamaan. Ja-tilin toinen omistaja ei voi käyttää tiliä toisen omistajan kuoltua, vaan silloin tiliä voi käyttää ainoastaan kaikki kuolinpesän osakkaat ja toinen omistaja yhdessä. (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2013, 4, Koponen 2016, 92.)

5.4 Päivittäisten pankkiasioiden hoito ennen perunkirjoitusta

Perunkirjoitusta varten tarvitaan tiedot vainajan pankkitilien saldoista, sijoitusomaisuudesta ja veloista. Mikäli vainajalta jäi leski, tarvitaan samat tiedot myös leskestä. Yksikin kuolinpesän osakkaista voi hankkia tiedot pankista, mikäli hänellä on leskeltä siihen suostumus. (Nordea 2017, 3.)

Yksikin kuolinpesän osakkaista voi maksaa kuolinpesän tililtä kuolinpesän nimellä olevia laskuja, jotka katsotaan menevän kuolinpesän hyväksi, kuten puhelin-, sähkö- tai vuokralaskut. Kuolemaa edeltäneet mahdolliset sairaanhoitokustannukset, hautajaisista ja hautauksesta aiheutuneet kulut ovat myös laskuja jotka yksikin kuolinpesän osakas voi tililtä maksaa (Koponen 2016, 91.)

Vainajalla on voinut olla pankissa tallelokero. Tallelokerossa voi olla esimerkiksi testamentti tai muita asiakirjoja, jotka tulee ottaa huomioon perunkirjoituksessa. Yksikin kuolinpesän osakas on oikeutettu käymään tallelokerolla. Ennen perunkirjoitusta osakas pääsee käymään tallelokerolla ainoastaan kahden pankkivirkailijan kanssa. (Nordea 2015.)

Tallelokerolla käydessä kuolinpesän osakas ei voi ottaa lokerosta mitään. Ennen perunkirjoitusta tehdyn käynnin tarkoituksena on yhdessä pankkivirkailijoiden kanssa luetteloida ja näin dokumentoida tallelokeron sisältö perunkirjoitusta varten.

5.5 Pankkiasioiden hoito perunkirjoituksen jälkeen

Perunkirjoituksessa laadittu perukirja on luettelo kuolinpesän osakkaista sekä vainajan ja mahdollisen lesken varoista ja veloista. Pankkiasioinnin helpottamiseksi on suositeltavaa hankkia maistraatin vahvistus perukirjalle. Maistraatin vahvistamaan perukirjaan ei tarvitse liittää katkeamatonta sukuselvitystä, sillä maistraatin leima perukirjassa tarkoittaa, että sen osakasluettelo on vahvistettu. Vahvistettu perukirja helpottaa asiointia pankin lisäksi myös muiden viranomaisten kanssa. Laki ei kuitenkaan vaadi perukirjan vahvistamista. Vahvistamista voi hakea maistraatista kirjallisella hakemuksella kuolinpesän osakas, pesänselvittäjä, -hoitaja, -jakaja tai testamentin toimeenpanija (Maistraatin www-sivut 2017, Koponen 2016, Danske Bank 2017.)

Jos perukirjaa ei ole vahvistettu, täytyy sen liitteeksi toimittaa katkeamaton sukuselvitys vainajasta. Tämä tarkoittaa katkeamatonta ketjua virkatodistuksia, jotka käsittelevät vainajan elämän viidestätoista ikävuodesta aina hänen kuolemaansa saakka. Mikäli vainaja on asunut koko elämänsä samalla paikkakunnalla, katkeamaton sukuselvitys käy ilmi hänen kotipaikkansa virkatodistuksesta. Mikäli vainaja on asunut esimerkiksi 20 vuotiaana kaksi vuotta toisella puolella Suomea, täytyy virkatodistus pyytää myös kyseisen kunnan seurakuntatoimistosta, tai mikäli vainaja ei kuulunut kirkkoon, maistraatista. (Koponen 2016, 93.)

Perunkirjoituksen jälkeen toimitetaan perukirja liitteineen pankkiin. Liitteillä tarkoitetaan mahdollista testamenttia sekä sen tiedoksisaanti- ja moittimattomuusilmoitusta sekä lainvoimaisuustodistusta, avioehtosopimusta, mahdollisen edesmenneen puolison perukirjaa ja hänen kuoleman jälkeen tehtyä ositus- tai jakokirjaa mikäli pesä on jaettu sekä perinnöstä luopumisilmoitusta. Jos kuolinpesälle on määrätty tuomioistuimessa pesänselvittäjä, ainoastaan hän voi hoitaa kuolinpesän asioita. (Handelsbanken 2017.)

Pankkien tulee tarkastaa perukirja liitteineen, jotta saadaan varmuus siitä, että lainmukainen yhteishallinto toteutuu. Tämän vuoksi toimenpiteet, joihin vaaditaan kaikkien kuolinpesän osakkaiden suostumus tai valtuutus, suoritetaan yleensä perunkirjoituksen jälkeen. Useimmat pankit ovat keskittäneet nämä asiat, joten kuolinpesän osakkaiden on syytä varautua siihen, että tarkastamiseen menee aikaa. Tämän vuoksi

asiakirjat olisi hyvä toimittaa pankille mahdollisimman nopeasti, ja sen jälkeen tehdä ajanvaraus, mikäli on tarkoitus suorittaa kaikkien osakkaiden suostumusta vaativia toimenpiteitä. (Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä 2013, 6.)

Lainvoimaisen ositus- ja perinnönjakokirjan pankki tarvitsee siinä tapauksessa, että siirretään ja kirjataan kuolinpesän arvo-osuustilien osuuksia osakkaiden arvo-osuustilille. Arvo-osuustiliä ei voi lopettaa ennen kuin se on tyhjä, mikä edellyttää osakkeiden myyntiä, tai siirtoa jollekin osakkaista. Perinnönjakokirja on lainvoimainen kun kaikki kuolinpesän osakkaat ovat sen hyväksyneet. Tilivarojen jakamiseen pankki ei ota kantaa, eikä tarvitse perinnönjakokirjaa. (Nordea 2017, 2.)

Oheisessa taulukossa on havainnollistettu mitä toimenpiteitä pankissa voi kukin kuolinpesän osakas tehdä, ja mihin toimenpiteisiin vaaditaan joko kaikki osakkaat paikalle yhdessä, tai kaikkien osakkaiden valtuutus (taulukko 1). Toisessa taulukossa on lista dokumenteista, joita pankissa tarvitaan, sekä tieto, mistä kyseisen dokumentin voi hankkia (taulukko 2).

Taulukko 1. Toimenpiteet pankissa ja kuka on niitä oikeutettu tekemään (Koponen 2016, 91).

	Yksi osakas	Kaikki osakkaat yhdessä
Saa maksaa kuolinpesän pankkitililtä laskuja jotka katsotaan menevän kuolinpesän hyväksi	✓	
Saa maksaa tililtä laskuja jotka eivät selkeästi kuulu kuolinpesälle, tai tehdä tilisiirtoja		✓
Saa tietoa tileistä ja pankkiasioinnista kuolinpäivältä ja sen jälkeen	✓	
Saa tietoa tilitapahtumista vainajan elinajalta, ennen kuolinpäivää		✓
Saa käydä tallelokerolla yhdessä kahden pankkivirkailijan kanssa luetteloimassa tallelokeron sisällön	✓	
Saa käydä tallelokerolla tyhjentämässä sen		✓
Saa myydä arvopapereita		✓
Saa lopettaa e-laskusopimuksen, suoramaksusopimuksen tai muun automaattista veloitusta koskevan sopimuksen	✓	
Saa nostaa rahaa kuolinpesän pankkitililtä		✓
Saa antaa käyttöoikeuden kuolinpesän tiliin		✓
Saa lopettaa kuolinpesän tilin		✓

Taulukko2. Pikaohje pankissa tarvittavista dokumenteista sekä mistä ne voidaan hankkia.

Ennen perunkirjoitusta

Dokumentti	Mistä
Virkatodistus vainajasta, eli ote väestötietojärjestelmästä	Maistraatista, oman kunnan seurakuntatoimistosta
Sukuselvitys, tarvittaessa	Maistraatista, asuinkunnan seurakuntavirastosta (15 ikävuodesta kuolinpäivään, katkeamaton ketju)
Tuomioistuimen päätös pesänhoitajan määrittämisestä	Käräjäoikeus
Joskus perittävältä ei jää perillisiä, ja tällöin joku hänen läheisensä, esimerkiksi avopuoliso, naapuri tai hoitokodin työntekijä voi ottaa pesän asiat haltuun ja on tällöin oikeutettu hoitamaan päivittäisiä pankkiasioita. Tällöinkin hänen on esitettävä virkatodistus ja sukuselvitys siitä että perittävältä ei perillisiä jäänyt tai ole elossa.	

Perunkirjoituksen jälkeen

Dokumentti	Mistä
Perukirja	Perukirjoituksen jälkeen, kaikille osakkaille kopio
Testamentti	Perukirjan liite, testamentin saajalla, tallelokerossa tai esimerkiksi testamentin toimeenpanijalla
Testamentin tiedoksisaanti ja hyväksymisilmoitukset	Perukirjan liite
Osakkaiden virkatodistukset	Maistraatti tai seurakuntavirasto
Avioehtosopimus	Aviopuolisoilta, tulee toimittaa perunkirjoitusta varten
Ensiksi kuolleen puolison perukirja	Kuolinpesältä, pesän ilmoittajalta
Ensiksi kuolleen puolison jälkeen tehty ositus -tai perinnönjakosopimus	Kuolinpesältä, pesän ilmoittajalta
Perinnöstä luopumisilmoitus	Perinnöstä luopujalta, perukirjan liite
Ositukset aiempien puolisojen kanssa	Tulee esittää perunkirjoituksessa, tarvittaessa entisiltä puolisoilta jos dokumenttia ei löydy muualta
Tuomioistuimen päätös pesänjakajan määrittämisestä	Käräjäoikeudesta
Valtakirjat osakkailta	Osakkailta

6 KUOLINPESÄN PANKKIASIOIDEN HOITAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Päivittäisten pankkiasioiden hoito tarkoittaa tässä työssä asioita, joita osakkaat tulevat hoitamaan joko pankin kassapalveluihin tai palveluneuvontaan. Näillä asioilla tarkoitetaan esimerkiksi laskujen maksua, tilitietojen kysymistä, palveluiden lopettamista ja varojen nostoa. Seuraavissa kolmessa ensimmäisessä tilanteessa käsitellään saman kuolinpesän asioita, tilanteiden hieman muuttuessa. Jokaisen tilanteen jälkeen on laadittu lista, mitä asioita tulee tarkastaa pankissa, kun tämän tyyppisen pesän kyseisiä asioita hoidetaan, ja mitä pesän osakkaiden tulee ottaa huomioon. Neljännessä tapauksessa käsitellään tilannetta, jossa kuolinpesässä ei ole lakimääräisiä perillisiä.

Tilanteiden keskeiset dokumentit ovat liitteissä, lukuun ottamatta virkatodistuksia. Kuolinpesätilanteet ovat aitoja, mutta henkilöt ja heidän tietonsa ovat keksittyjä. Tilanteet ovat tyyppillisiä, mutta toiminnassa ja edustuksessa on jonkin verran eroja.

6.1 Tilanne 1. Tyypillinen kuolinpesä

Tilanne: Kalle ja Maija Korpi ovat olleet aviopari, joka on tehnyt keskinäisen hallintatestamentin. Heillä on kolme rintaperillistä. Maija kuolee. Kuka voi hoitaa kuolinpesän asioita ja mitä dokumentteja heidän tulee esittää.

- *Maksaessaan laskuja ennen perunkirjoitusta*
- *Käyttöoikeuksia lisätessä kuolinpesän tileihin*
- *Lopettaessa tilejä.*

Hallintaoikeustestamentin myötä eloonjäänyt puoliso, eli tässä tapauksessa Kalle saa kaikkeen Maijan omaisuuteen täyden hallintaoikeuden. Testamentin myötä hän on kuolinpesän osakas. Kuolinpesän osakkaita ovat myös kolme rintaperillistä, sekä hallintatestamentin myötä omaisuuden omistusoikeuden saavat perilliset.

Pankkiasioita ennen perunkirjoitusta voi hoitaa kuolinpesän osakkaat yksin. Pankkiasioilla tässä tilanteessa tarkoitetaan laskujen maksamista ja suoramaksujen sekä

muiden toistuvien maksusopimusten lopettamista. Laskujen tulee olla kuolinpesään kohdistuvia. Mikäli puolisoilla olisi ollut yhteinen tai-tili, saisi Kalle jatkaa sen käyttämistä myös ennen perunkirjoitusta. Muutoin kaikki käyttöoikeudet tileihin lakkaavat, kun pankki saa tiedon Maijan kuolemasta.

Perittävältä jää leski, joten pankeista tarvitaan myös hänen asiakkuustietonsa perunkirjoitusta varten. Mikäli joku osakkaista tulee pankista hakemaan saldotodistuksia ja muita asiakkuuteen liittyviä dokumentteja perunkirjoitusta varten, tulee hänellä olla leskeltä valtakirja, jotta myös hänen tietonsa ilmoitetaan. Mikäli pyytävä on perittävä leski, eli tässä tapauksessa Kalle, ei hän tarvitse valtakirjaa muilta osakkailta.

Dokumentit, jotka tarvitaan, jotta pankkiasioiden hoito pankissa ennen perunkirjoitusta onnistuu:

- virkatodistus, josta käy ilmi Maijan aviopuolison sekä jälkeläisten tiedot sekä tieto kuolemasta
- hallintaoikeustestamentti
- henkilöllisyystodistukset niiltä osin osakkailta kun he pankissa asioita hoitavat

Liitteenä työssä on Maijan ja Kallen välinen hallintaoikeustestamentti (Liite 3).

Käyttöoikeuden lisäämiseksi pankin täytyy voida varmistua kuolinpesän osakkaista. Tilin käyttöoikeudet lisätäänkin yleensä vasta perunkirjoituksen jälkeen, jolloin maistraatin vahvistamasta perukirjasta nähdään vahvistettu osakasluettelo. Mikäli perukirja ei ole maistraatin vahvistama, tulee pankin varmistua osakasluettelosta. Osakkaiden varmistamiseksi tulee toimittaa katkeamaton sukuselvitys, millä tarkoitetaan virkatodistusten ketjua siitä eteenpäin, kun Maija on täyttänyt 15 vuotta, hänen kuolinpäiväänsä saakka. Pankista riippuen asiakirjat joko lähetetään keskitetysti tarkastettavaksi tai pankkilakimies tarkastaa asiakirjat. Joissakin pankeissa tarkastus on maksullista.

Vainajan tilejä voidaan lopettaa vasta perunkirjoituksen jälkeen, ja siihen vaaditaan myös kaikkien osakkaiden suostumus. Osakkaat voivat valtuuttaa yhden henkilön

toteuttamaan nämä toimet, mutta jälleen valtakirjan lisäksi pankkiin tulee toimittaa perukirja liitteineen.

Dokumentit joita pankki tarvitsee toimenpiteisiin perunkirjoituksen jälkeen:

- perukirja
- testamentti tiedoksiantoineen ja mahdolliset hyväksymiset tai moitteet
- virkatodistukset, myös osakkailta
- avioehto, mikäli sellainen on ollut
- valtakirjat muilta osakkailta mikäli kaikki eivät ole paikalla

Yksinkertaisinta on täyttää työhön liitetty kuolinpesän pankkiasioiden hoitoon laadittu valtakirja (Liite 5), jossa osakkaat valtuuttavat yhden keskuudestaan hoitamaan pankkiasioita ja toimittaa se pankkiin perukirjan kera. Mikäli kuolinpesässä kaikki ovat yksimielisiä toimenpiteistä ja kokevat että valtuutettu nauttii luottamusta ja kykenee asiat hoitamaan, kannattaa hänelle antaa käyttöoikeudet siten, että hän voi hoitaa kuolinpesän asiat omilla verkkopankkitunnuksilla.

6.2 Tilanne 2. Kuolinpesä, jossa aiemmin kuollut puoliso

Tilanne: Ville kuolee kolme vuotta Maijan jälkeen. Kolme rintaperillistä ovat elossa.

Mitä dokumentteja perilliset tarvitsevat hoitaessaan pankissa:

- Saldotodistukset tileistä kuolinpäivältä

- Kuolinpesän tilin lopetus

-Arvo-osuustilillä olevan Finda puhelinosakkeen siirto rintaperillisen arvo-osuus tilille.

Ennen perunkirjoitusta osakkaat voivat hoitaa perittävän pankkiasioita joko yksin tai yhdessä riippuen toimenpiteistä. Tällöin heidän täytyy todistaa osakkuutensa virkatodistuksella. Saldotodistukset tileistä voi jokainen kuolinpesän osakas pyytää pankista. Perunkirjoitukseen tarvitaan myös tiedot ensiksi kuolleen puolison varoista ja veloista lesken kuolinpäivältä. Nämä tiedot voidaan luovuttaa kuolinpesän osakkaalle.

Ennen perunkirjoitusta tarvittavat dokumentit:

- virkatodistus vainajasta, josta käy ilmi Kallen kuolinpäivä ja perilliset
- henkilöllisyystodistukset niiltä osin, kun osakkaat asioita pankissa hoitavat.

Kuolinpesän, eli Kallen tilien lopetus noudattelee samaa kaavaa kuin Maijan tilien lopetus hänen kuolemansa jälkeen. Pankkien on pystyttävä vahvistamaan kuolinpesän osakasluettelo, ja siksi toimenpide tehdään perunkirjoituksen jälkeen. Perukirjasta nähdään osakasluettelo, joka on joko maistraatin vahvistama tai sukuselvityksen avulla todistettavissa (Liite 1). Lisäksi tässä tapauksessa pankkiin on toimitettava myös ensimmäiseksi kuolleen puolison, eli Maijan perukirja. Maijan perukirjasta pankki varmistaa, että Maija ei ole tehnyt legaattia tai testamenttia, ja samoin varmistetaan myös Maijan kuolinpesän osakkaat. Jos Maijan kuolinpesän osakkaisiin kuuluisi Kallen kuolinpesänosakkaiden lisäksi esimerkiksi rintaperillinen Maijan aiemmasta liitosta, olisi hänellä oikeus perintöönsä Kallen kuoleman jälkeen.

Arvo-osuustili on Suomessa käytössä oleva tili, jossa säilytetään arvopapereita sähköisessä muodossa (S-pankin [www-sivut](http://www.s-pankki.fi) 2017). Arvopaperilla tarkoitetaan osakeyhtiön osaketta, muun yhtiön osuutta tai tästä oikeudesta annettua talletustodistusta, joukkovelkakirjaa tai muuta arvopaperia joka oikeuttaa vastikkeeseen tai rahasto-osuutta (Arvopaperimarkkinalaki 746/2012 2:1). Arvo-osuustili voidaan lopettaa tyhjänä. Tämä tarkoittaa, että sen sisältö täytyy olla joko myyty, tai sen sisältö siirretään joillekin osakkaista.

Jos arvopaperi myydään, täytyy myynnille saada kaikkien osakkaiden hyväksyntä. Jos arvo-osuuksia siirretään osakkaalle, tulee pankille esittää myös lainvoimainen selvitys, mikä tarkoittaa joko osittaista perinnönjakosopimusta tai perinnönjakosopimusta. Perinnönjako kirja tulee olla lainvoimainen, eli kaikkien osakkaiden hyväksymä.

Dokumentit joita pankki tarvitsee toimenpiteisiin perunkirjoituksen jälkeen:

- perukirja, sekä Villen että Maijan jälkeen tehty. Koska Maijan kuoleman jälkeen ei ole tehty osittaistakaan perinnönjako tai ositusta, maininta siitä tulee olla perukirjassa. Jos perinnönjako tai ositus olisi suoritettu, tulisi siitä olla perinnönjakosopimus tai –kirja.

- virkatodistukset sekä Villestä että Maijasta
- virkatodistukset kummankin kuolinpesän osakkaista, tässä tapauksessa kummassakin kuolinpesässä ovat samat osakkaat
- testamentti tiedoksiantoineen ja mahdolliset hyväksymiset tai moitteet
- valtakirjat muilta osakkailta mikäli he eivät ole paikalla
- perinnönjakosopimus josta ilmenee arvo-osuuksien saanto

6.3 Tilanne 3. Kuolinpesä jossa yksi tai useampi osakas edunvalvonnassa

Tilanne: Kalle ja Maija Korpi ovat molemmat kuolleet. Elinaikanaan he olivat tehneet keskinäisen hallintaoikeustestamentin, jonka määräyksenä oli, että kun molemmat heistä ovat kuolleet, omaisuus menee heidän kolmen lapsensa lapsille sukuhaaroittain. Kaksi lapsista on hyväksynyt testamentin. Kolmas lapsi on määrätty edunvalvontaan.

- Kuka voi hoitaa päivittäisiä pankkiasioita?

- Miten lopetetaan tilit?

- Miten voidaan lopettaa arvo-osuustili pankissa?

Edunvalvoja ei voi ilman holhousviranomaisen hyväksyntään luovuttaa päämiehensä omaisuutta ilman vastiketta tai myydä hänen omaisuuttaan. Tässä kuolinpesässä lupa tulee hakea edunvalvontaan määrätyn Kaarlo Korven puolesta. Mikäli testamentin saaja Viktoria Korpi olisi alaikäinen, tulisi hänen osuuttaan kuolinpesän asioissa hoitaa sen henkilön joka testamentissa on määrätty (Norri 2010, 203).

Päivittäisiä pankkiasioita, eli kuolinpesän hyväksi tulevien laskujen maksamista, saldotietojen hankinnan perunkirjoitusta varten sekä automaattisten laskujen maksamisen peruuttamisen voi hoitaa kuka vaan kuolinpesään kuuluva osakas. Tässä tapauksessa myös Kaarlo Korven edunvalvojalla on oikeus saada tietoja kuolinpesän tileistä. Kukaan osakkaista ei voi kuitenkaan nostaa rahaa tililtä eikä tehdä toimenpiteitä johon vaaditaan kaikkien osakkaiden suostumus.

Ennen perunkirjoitusta tarvittavat dokumentit:

- virkatodistus vainajasta, josta käy ilmi Kallen kuolinpäivä ja perilliset

- henkilöllisyystodistukset niiltä osin kun osakkaat asioita pankissa hoitavat.
- mikäli edunvalvoja asioi pankissa päämiehensä puolesta hoitaen kuolinpesän asioita, tarvitaan päätös Kaarlo Korven määräämisestä edunvalvontaan sekä selvitys kuka on hänen edunvalvojansa.

Tilien lopettamiseen vaaditaan kaikkien kuolinpesän osakkaiden hyväksyminen. Käytännössä tilien lopettamisessa ei tarvitse pitää kiirettä, sillä tilille voi tulla vielä esimerkiksi veronpalautuksia tai pankkien osuusmaksujen palautuksia. Villen kuolinpesän tilien lopetukseen vaaditaan myös Kaarlon edunvalvojien hyväksyntä.

Arvo-osuustilin lopettaminen edellyttää, että tili on tyhjä. Mikäli arvo-osuustilillä on edelleen Findan puhelinosake, tulee se ensiksi myydä, tai siirtää jonkun osakkaan omalle arvo-osuustilille.

Puhelinosakkeen myyminen edellyttää kaikkien kuolinpesän osakkaiden lupaa. Tässä tapauksessa osakkeen myynti edellyttää myös holhousviranomaisen eli maistraatin lupaa kaupalle, koska edunvalvoja ei voi päämiehensä puolesta myydä kuolinpesän omaisuutta ilman holhousviranomaisen lupaa. Osittainenkin ositus tai pesän rahavarojen jakaminen vaativat maistraatin luvan. (Laki holhoustoimesta 440/1999 34§, Maistraatin www-sivut 2017.)

Arvo-osuustilin sisällön siirtäminen kuolinpesän osakkaan arvo-osuustilille vaatii perinnönjakosopimusta. Perinnönjako, osittainen vaatii maistraatin luvan. Lupa-asioihin kannattaa varata aikaa, ja ne kannattaa hoitaa etukäteen. Jokainen luvanvarainen toimi on yksilöitävä ja sille on haettava erikseen lupaa.

Tässä tilanteessa, jossa Kaarlo Korven edunvalvoja vaatii hänen lakiosaansa, olisi käytännöllisintä tehdä osittainen perinnönjakosopimus (Liite 2), jolla maksetaan Kaarlolle hänen lakiosaansa koko jäämistöstä, eli puolet siitä mitä hänelle lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan kuuluisi. Näin kuolinpesä voisi tämän jälkeen esimerkiksi myydä tai jakaa jäämistön sopimallaan tavalla eikä se vaatisi enää maistraatin lupaa.

Dokumentit joita pankki tarvitsee toimenpiteisiin perunkirjoituksen jälkeen:

- perukirja, sekä Villen että Maijan jälkeen tehty. Koska Maijan kuoleman jälkeen ei ole tehty osittaistakaan perinnönjakoa tai ositusta, maininta siitä tulee olla perukirjassa. Jos perinnönjako tai ositus olisi suoritettu, tulisi siitä olla perinnönjakosopimus tai –kirja.
- virkatodistukset sekä Villestä että Maijasta
- virkatodistukset kummankin kuolinpesän osakkaista, tässä tapauksessa kummassakin kuolinpesässä on samat osakkaat
- testamentti tiedoksiantoineen ja mahdolliset hyväksymiset tai moitteet
- valtakirjat muilta osakkailta mikäli he eivät ole paikalla
- päätös edunvalvonnasta Kaarlo Korven osalta
- päätös edunvalvojan sijaisen määräämisestä
- perinnönjakosopimus josta ilmenee arvo-osuuksien saanto
- maistraatin hyväksyntä perinnönjakosopimukseen

6.4 Tilanne 4. Kuolinpesä jossa ei osakkaita

Eemeli Korpi on naimaton ja lapseton mies. Hän ei ole tehnyt testamenttia, vaikka omistaa arvokkaan kiinteistön ja hänellä on talletuksia tilillä. Eemelin vanhemmat ovat kuolleet, eikä hänellä ole sisarusia. Myös Eemelin kaikki isovanhemmat ovat menehtyneet, kuten myös Eemelin vanhempien sisarukset. Eemeli on ollut naapurinsa Veikko Metsälän kanssa paljon tekemisissä.

Eemeli kuolee.

- Kuka ottaa pesän asiat hoitaakseen?

- Kuka hankkii saldotodistukset ja muut tarvittavat dokumentit perunkirjoitusta varten?

- Kuka perii Eemelin?

- Jos Eemeli olisi kuollut ilman varallisuutta, kenen tehtävä olisi huolehtia hautauksesta?

Eemelillä ei ole elossa lakimääräisiä perillisiä yhdessäkään kolmesta parenteelista. Mikäli Eemelillä olisi serkkuja, he eivät kuitenkaan perintökaaren (40/1965) mukaan peri. Täten Eemelin jäämistö menee valtiolle. Valtio voi tapauskohtaisesti luovuttaa osan tai kaikki Eemelin jäämistöstä sukulaisille.

Naapuri Veikko Metsälä on lain mukaan velvollinen ottamaan pesän asiat haltuun, koska Eemeliltä ei jäänyt leskeä, yleistestamentin saajaa, eikä hänen luonaan asunut kukaan. Tällöin laki velvoittaa sitä, kenelle se olosuhteisiin nähden kuuluu, eli pääasiassa naapuria, ottamaan pesän haltuun. Mikäli Veikko ei ota kuolinpesää haltuunsa, tekee sen viime kädessä poliisi. (Perintökaari 40/1965 18:4).

Tässä tapauksessa Veikon tai poliisin tehtävänä on hankkia sukuselvitys Eemelistä, jossa todetaan, että lakimääräisiä perillisiä ei ole ja ilmoittaa asiasta valtiokonttoriin. Sukuselvityksen voi tehdä kuka vaan, kenen intresseihin se kuuluu. Valtiokonttoriin voi ilmoittaa perillisittä kuolleen henkilön kuolemasta kirjallisesti lomakkeella johon tulee liittää sukuselvitykset. Lomake liitteenä (Liite 6). Valtiokonttori ei tee sukuselvitystä (Valtiokonttorin www-sivut 2017.)

Valtiokonttori määrää Eemelin kuolinpesälle pesänhoitajan, jonka tehtävänä on hoitaa kaikki pesään liittyvät selvitysasiat ja saattaa pesä jakokuntoon. Pesänhoitaja hoitaa kaikki Eemelin pankkiasiat, myös tarvittavat tiedot perunkirjoitusta varten (Valtiokonttorin www-sivut 2017.)

Ennen perunkirjoitusta tarvittavat dokumentit:

- virkatodistus vainajasta, josta käy ilmi Eemelin kuolinpäivä ja perilliset
- tuomioistuimen päätös pesänselvittäjän määräämisestä

Eemelin perintö menee valtiokonttorille, sillä hänellä ei ole lakimääräisiä perillisiä. Jos Eemeli olisi testamentannut omaisuutensa, olisi valtiokonttorilla oikeus moittaa sitä. Tällöin testamentin saajan tulisi antaa testamentti tiedoksi. Valtiokonttori voi katsoa, jos olosuhteisiin havaitaan kohtuulliseksi, että jäämistö tai osa siitä luovutetaan perittävän läheisille. Omaisuus ja kiinteistö voidaan luovuttaa myös Eemelin kotikunnalle. Heidän tulee hakea omaisuutta vuoden sisällä Eemelin kuolemasta. Hakemukseen tulee liittää kahden, sekä perittävän että perintöä hakevan tunteneen todistajan valahtoinen lausunto, että he vahvistavat hakemuksen tiedot oikeiksi. Jos pesän säästö on yli 750 000 euroa, päätöksen omaisuuden luovutuksesta tekee valtioneuvosto. Liitteenä hakemus omaisuudesta (Liite 7). (Perintökaari 40/1965 5:2, Valtiokonttorin www-sivut 2017.)

Jos kuolinpesä selvityksen jälkeen havaittaisiin varattomaksi, eikä pesällä olisi varaa Eemelin hautauskuluihin, tulee sen kunnan, jossa Eemeli asui kuollessaan hoitaa hänen hautausjärjestelyt. (Hautustoimilaki 457/2003 8:23).

7 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni tavoitteena oli syventää omaa osaamista ja saada tutkimuksesta omaan työhöni opas kuolinpesän kohtaamiseen. Tavoite oli tehdä opas niin käytännönläheiseksi ja tiiviiksi paketiksi, että siitä olisi hyötyä myös ensimmäistä kertaa kuolinpesän asioihin perehtyvälle osakkaalle.

Oikeuskirjallisuutta oli saatavilla runsaasti aiheesta. Niiden avulla oli helppo perehtyä syvällisemmin siihen, mitä perintökaari jäämistöoikeudesta säättää. Kokonaisuus on erittäin laaja, ja siksi työstäni rajasin jo suunnitelmavaiheessa pois perintöverotuksen, jotta pystyisin paremmin perehtymään nimenomaan pankkiasioiden hoitoon.

Kaikki työssäni teoriatasolla käsittelemäni asiat eivät ole päivittäisten pankkiasioiden hoidossa oleellista, mutta ne luovat taustaa niille asioille, joita pankissa tulee ottaa huomioon. Ne myös antavat pohjaa sille, minkä takia vaaditaan tiettyjä asiakirjoja. Kuolinpesän osakkaat voivat hämmästellä minkä takia esimerkiksi tilien lopettamisessa vaaditaan ensiksi kuolleen puolison perukirjaa tai minkä vuoksi arvo-osuuksia ei voi siirtää ilman perinnönjakosopimusta asiasta. Edes pieni tuntemus jäämistölainsäädäntöä auttaa sekä pankkitoimihenkilöä että kuolinpesäosakasta.

Käsitteenä työni aihe oli laaja. Kuolinpesien asioiden hoito pankissa voi tarkoittaa mitä vaan saldotiedustelun ja kuolinpesän kiinteistökaupan välillä. Tässä työssä keskityin päivittäisiin pankkiasioihin, joiden määrittely on kuitenkin hankalaa jo pelkästään pankin toimintaympäristön ja aukioloaikojen muutoksen takia. Kun pankkiin tullaan, halutaan että kaikki asiat hoituvat yhdellä kertaa.

Kuolinpesää koskettavia säännöksiä ja määräyksiä on niin paljon, että tutkimusra-jauksia voi tehdä useampia. Tämän tutkimuksen jatkotutkimuskohteeksi voisikin so-pia kuolinpesän kiinteistökauppa ja kuolinpesän osakkaiden perintöverotus. Lisäksi kuolinpesän sopimus pohjaisesta yhteishallinnosta saisi varmasti mielenkiintoisia nä-kökulmia tutkimalla erilaisia oikeustapauksia.

Tutkimuksen aikana kävi selväksi, että jokainen kuolinpesä on erilainen. Oli mahdo-tonta tuoda esille kaikkia erikoisuuksia joihin kuolinpesän asioita hoitaessa voi tör-mätä. Nämä erilaisuudet tekevät myös asioiden hoitamisesta hankalaa, koska kaik-kiin tilanteisiin ei pysty ennalta varautumaan. Työssäni käsittelin tilanteita, joita olen itse työssäni kohdannut ja jotka olen kokenut haastaviksi. Pyrin käymään tilanteet läpi työssäni siten, että ne olisivat mahdollisimman helposti ymmärrettävissä ja hyö-dynnettävissä.

LÄHTEET

Aarnio, A. & Kangas, U. 2016. Suomen jäämistöoikeus I. Perintöoikeus. 5., uudistettu laitos. Helsinki: Talentum.

Aarnio, A. & Kangas, U. 2010. Perhevarallisuus-oikeus. Helsinki: Talentum.

Ahvenanmaan itsehallintolaki 16.8.1991/1144 muutoksineen

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746 muutoksineen

Avioliittolaki 13.6.1929/234 muutoksineen

Danske Bank 2015. Kuolinpesän pankkiasiat - Ohjeita pesän asioita hoitavalle. Viitattu 17.01.2017. <https://www.danskebank.fi>

Finanssivalvonta 2009. Pankkialaisuusohjeet. Viitattu 15.010.2017.
<http://www.finanssiala.fi/materiaalit/Pankkialaisuusohjeet.pdf>

Handelsbanken 2017, Ohjeita kuolinpesän pankkiasioita hoitavalle. Viitattu 18.01.2017.
<http://www.handelsbanken.fi/>

Hautaus-toimilaki 6.6.2003/457 muutoksineen

Husa Jaakko, 2008, Kirjoitetaan juridiikkaa: ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijalle. Helsinki: Talentum.

Kangas, U. 2013. Perhe- ja jäämistöoikeuden perusteet. Helsinki: Talentum.

Kangas, U. 2012. Perhe- ja perintöoikeuden alkeet. Helsinki: Forum Iuris

Koponen, J. 2016. Kuolinpesän osakkaan opas. 13. uudistettu painos. Helsinki: Verotieto Oy.

Maistraatin www-sivut 2017. Viitattu 18.01.2017. <http://www.maistraatti.fi>.

Norri M. 2010 Perintö ja testamentti – käytännön käsikirja. Kuudes uudistettu painos Helsinki: Talentum

Nordea 2017. Ohjeita kuolinpesän asioita hoitavalle. Viitattu 17.01.2017.
<http://www.nordea.fi/Images/58-85002/fin-hsi390-kuolinpesa-fi.pdf>

Osuuspankki 2017, Kuolinpesän osakkaille, viitattu 17.01.2017.
<https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151610015&srcpl=3>

Perintökaari 5.2.1965/40 muutoksineen

S-pankki www-sivut 2017. Viitattu 24.01.2017. <http://www.s-pankki.fi>.

Suomen lakiopas 2017. Perimysjärjestys. Viitattu 17.01.2017.
<http://www.lakiopas.com/lakitietoa/perimysjarjestys/>

Tilastokeskuksen www-sivut 2017. Viitattu 10.01.2017. <http://www.stat.fi>.

Tuunainen P. 2015, Perintö, testamentti ja velka. Helsinki: Talentum

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE 2013, Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä - Ohjeita kuolinpesän osakkaalle. Viitattu 17.01.2017. <https://www.fine.fi/media/julkaisut-2013/pankki-ja-vakuutusasiat-kuolinpesassa.pdf>

Valomerkki, 19.02.2007 Mistä virkatodistuksen saa? Viitattu 17.01.2017
<http://www.valomerkki.fi/kirkko-ja-kaupunki/kirkko-ja-kaupunki-arkisto/4616>

Valtiokonttorin www-sivut 2017. Viitattu 26.01.2017 <http://www.valtiokonttori.fi>.

PERUKIRJA

LAADITTU Helmikuun 1. päivä 2016

PERINNÖNJÄTTÄJÄ

Korpi Kalle Matias (XXXXXX-YYYY)
kuolinpäivä: 20.11.2015
kotikunta: Pori
Osoite: Kadunnimi 11, 28100 Pori

USKOTUT MIEHET

Niina Nuohooja ja Merja Metsästäjä, Pori

PESÄN OSAKKAAT

Poika **Ville Korpi** (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi , 28100 Pori

Poika **Kaarlo Korpi** (XXXXXX-YYYY)

Hoitokoti, Kadunnimi, 28100 Pori

joka on asetettu edunvalvontaan 20.2.2002 alkaen edunvalvojanaan hänen puolisonsa **Minna Korpi** (XXXXXX-YYYY) Kadunnimi, 28100 Pori. Lisäksi maistraatti on määrännyt 22.1.2016 Minna Korvelle edunvalvojan sijaiseksi Satakunnan Oikeusaputoimiston 1. yleisen edunvalvojan tehtäväänään valvoa Kaarlo Korven etua ja oikeutta Kalle Korven kuolinpesässä: Porin oikeusaputoimisto, yleinen edunvalvonta PL 120, 28101 Pori.

Tytär, **Marjatta Matikainen**
(XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

lisäksi testamentinsaajina

Ville Korven poika eli
pojanpoika **Ville-Veikko Korpi**
(XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

Kaarlo Korven tytär eli
pojantytär **Viktoria Korpi**
(XXXXXX-YYYY)

Kadunnimi, 28100 Pori

Marjatta Matikaisen poika eli
tyttärenpoika **Lauri Matikainen**
(XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

Marjatta Matikaisen tytär eli
tyttärentytär **Miina Matikainen** (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

PESÄN ILMOITTAJA

Marjatta Matikainen

LÄSNÄ TOIMITUKSESSA

Toimituksessa läsnä olivat uskotut miehet ja kaikki osakkaat. Lisäksi Marjatta Matikainen oli ilmoittanut Satakunnan oikeusaputoimistoon tilaisuudesta.

ASIAKIRJAT

Perukirjan perusteiksi esitettiin seuraavat asiakirjat:

- sukuselvitykset ja virkatodistukset vainajasta ja pesän osakkaista
- Maistraatin päätös edunvalvonnasta 22.1.2016
- pankkien saldotodistukset talletuksista
- isännöitsijätodistus osakehuoneistosta
- kuitit hautauskuluista yms. kulutositteita
- puolisoiden välinen 3.3.2007 laadittu testamentti
- ensiksi kuolleen puolison perukirja

Selvitykset ovat tämän perukirjan liitteenä

AVIO-OIKEUS

Puolisoilla oli avio-oikeus kaikkeen toistensa omaisuuteen. Avioliiton solmimispäivä 6.6.1960.

TESTAMENTTI

Perittävä oli tehnyt puolisonsa kanssa 3.3.2007 allekirjoitetun keskinäisen käyttö- ja hallintaoikeustestamentin, jonka mukaan molempien kuoltua omistusoikeus siirtyy lapsenlapsille sukuhaaroittain.

ENNAKKOPERINNÖT

Perinnönjättäjä ei ole antanut ennakkoperintöä, lahjaa tai muuta etuutta joka olisi otettava huomioon perintöveroa tai lakiosaa määrättäessä.

VAKUUTUSKORVAUS

Perittävän kuoleman johdosta ei ole suoritettu PerVL 7a§ mukaisia vakuutuskorvauksia tai taloudellista tukea.

TIEDONANNOT

Perintöverotusta koskevia lisätietoja antaa ja tiedoksiantoja vastaanottaa pesänhoitajana ja ilmoittajana toimiva Marjatta Matikainen.

Tämän jälkeen pesän ilmoittaja ilmoitti pesän **varat** ja **velat**, jotka merkittiin perukirjaan, varat uskottujen miesten arvioimina seuraavasti:

I PERITTÄVÄN OMAISUUS

Pankkitalletukset korkoineen kuolinpäivänä

Pankkitilit:

A-pankki FI 95 0000 0000 1111 22 5 000 €

B-pankki FI 22 0000 0000 1111 33	500 €
----------------------------------	-------

Arvopaperit ja osuudet:

Asunto Oy Asuntoyhtiö, osakkeet numerot 1-XXX 2h+k+s/autotalli, 60 m ² , omistus ½	50 000€
---	---------

Satakunnan O-kauppa, jäsenosuus	100€
---------------------------------	------

Kulkuneuvot:

Henkilöauto Wolkswagen vm -XX, (ABC-123)	600€
---	------

Koti-irtaimisto

koti-irtaimisto ja henkilökohtaisen omaisuuden arvo ei ylitä Perintö- ja lahjaverolain 7b§ mainittua 4 000 euroa.

Omaisuus yhteensä	56 200€
--------------------------	----------------

II PESÄN VELAT JA POISTOT

Sairaalakulut	200,00€
Muistotilaisuuden tarjoilu	1200,00€
Hautauslasku	300,00€
Hautausoimiston lasku	1800,00€
Hautakiven kaiverrus	250,00€
Saldotodistukset	70,00€
Perunkirjoituspalkkio	200,00€
Puhelinlasku	20,00€
Vaihtolava ja kosteusmittaus	600,00€
Poistot yhteensä	4 640,00€

III PERITTÄVÄN OMAISUUDEN SÄÄSTÖ

Pesän varat yhteensä	56 200,00€
----------------------	------------

Pesän velat ja poistot yhteensä	4 640,00€
---------------------------------	-----------

Pesän säästö **51 500€**

IV ENSIKSI KUOLLEEN PUOLISON OMAISUUS

3.3.2011 kuolleen Maija Korven omaisuus

Pankkitalletukset korkoineen kuolinpäivänä:

A-pankki FI 22 0000 1111 3333 44 1500,00€

Arvopaperit ja osuudet:

Asunto Oy Asuntoyhtiö, osakkeet
1-XXX 2h+k+s/autotalli,
60 m², omistus ½ 50 000€

Kiinteistöt

1/6 Etunimi ja Etunimi Sukunimi
jakamattomissa kuolinpesissä,
kolmesta tilasta Tila 1 1:14, Tila 2
11:21 ja Tila 3 11:44 ja niillä
sijaitsevista vaatimattomista
rakennuksista Kaupungin
A kylässä B. 5 000€

Koti-irtaimisto

koti-irtaimisto ja henkilökohtaisen
omaisuuden arvo ei ylitä PerVL 7b§
mainittua 4 000 euroa.

Omaisuus yhteensä **56 500€**

V ENSIKSI KUOLLEEN PUOLISON VELAT

Ei velkaa

VAKUUTUS

Pesänilmoittajana vakuutan valaehtoisesti että perunkirjoitusta varten antamani tiedot ovat oikeat ja etten tahallisesti ole jättänyt mitään ilmoittamatta.

Paikka ja edellä mainitut

Marjatta Matikainen

Marjatta Matikainen

MUUT LÄSNÄOLLEET

Olemme olleet tässä perunkirjoituksessa saapuvilla eikä meillä ole tämän suhteen huomauttamista.

Paikka ja aika edellä mainitut

Ville Korpi

Minna Korpi

Marjatta Matikainen

Ville-Veikko Korpi

Lauri Matikainen

Miina Matikainen

USKOTUT MIEHET

Todistamme täten että olemme kaiken perukirjaan oikein merkinneet ja pesän varat parhaan ymmärryksemme mukaan arvioineet.

Niina Nuohooja

Merja Metsästäjä

OSITTAINEN OSITUS- JA PERINNÖNJAKOSOPIMUS

PERINNÖNJÄTTÄJÄT Kalle Korpi (XXXXXX-YYYY)
kuolinpäivä: 20.11.2015
kotikunta: Pori
viim. osoite: Kadunimi 1, 28100 Pori

Maija Korpi (XXXXXX-YYYY)
kuolinpäivä: 3.3.2011
kotikunta: Pori
viim. osoite: Kadunnimi 1, 28100 Pori

KUOLINPESÄN OSAKKAAT

1. Poika, Ville Korpi (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi 2, 28100 Pori
2. Poika, Kaarlo Korpi (XXXXXX-YYYY)
Hoitokoti, 28100 Pori

joka on asetettu edunvalvontaan 20.2.2002 alkaen edunvalvojanaan hänen puolisonsa Minna Korpi (XXXXXX-YYYY) Kadunnimi, 28100 Pori. Lisäksi maistraatti on määrännyt 22.01.2016 Minna Korvelle edunvalvojan sijaiseksi Satakunnan Oikeusaputoimiston 1. yleisen edunvalvojan tehtäväänään valvoa Kaarlo Korven etua ja oikeutta Kalle Korven kuolinpesässä: Porin oikeusaputoimisto, yleinen edunvalvonta PL 120, 28101 Pori.

3. Tytär, Marjatta Matikainen (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

lisäksi testamentinsaajina

Ville Korven poika eli
pojanpoika Ville-Veikko Korpi (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

Kaarlo Korven tytär eli
pojantytär Viktoria Korpi (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

Marjatta Matikaisen poika eli
tyttärenpoika Lauri Matikainen (XXXXXX-YYYY)

Kadunnimi, 28100 Pori

Marjatta Matikaisen tytär eli
tyttärentytär Miina Matikainen (XXXXXX-YYYY)
Kadunnimi, 28100 Pori

JAON PERUSTEENA OLEVAT ASIAKIRJAT

- perukirja Kalle Korven jälkeen.
- perukirja ensiksi kuolleen puolison Maija Korven jälkeen
- puolisoiden välinen testamentti
- asunto-osakkeen kauppakirja
- arviolausunto kolmesta tilasta Tila1 1:14, Tila211:21 ja Tila3 11:44 ja niillä sijaitsevista vaatimattomista rakennuksista Kaupungin A kylässä B

KUOLINPESÄN TILA Edesmenneillä puolisoilla oli avio-oikeus kaikkeen toistensa omaisuuteen.

Perittävä Kalle Korpi oli tehnyt puolisonsa kanssa 3.3.2007 allekirjoitetun keskinäisen käyttö- ja hallintaoikeustestamentin, jonka mukaan molempien kuoltua omistusoikeus siirtyy lapsenlapsille sukuhaaroittain.

Poika Ville Korpi ja tytär Marjatta Matikainen ovat hyväksyneet testamentin eivätkä vaadi lakiosaa.

Kaarlo Korven edunvalvojan sijainen vaati Kaarlo Korvelle lakiosaa.

Kalle Korven tai Maija Korven jälkeen ei ole toimitettu osittaisiakaan jakotoimituksia.

JAETTAVA OMAISUUS

Maija Korven perunkirjoitus toimitettiin 3.5.2011.

Kalle Korven perunkirjoitus toimitettiin 1.2.2016.

Kalle Korven perunkirjoituksen jälkeen myytiin 16.6. päivätyllä kauppakirjalla kuolinpesän Asunto Oy Yhtiön asunto-osakkeet X-XXX. Kauppahinta oli 90 000 euroa, josta välityspalkkioon meni 2 500 euroa. 87 500 euroa on talletettu kuolinpesän pankkitilille FI 95 0000 0000 1111 22.

Pankkitilillä FI 95 0000 0000 1111 22 on edellä mainitun kauppasumman lisäksi varoja 1 100,00 €. Muiden tilien tilivarat siirretty kyseiselle tilille.

Henkilöauto Wolkswagen vm. -XX, hinta-arvio 500 euroa.

1/6 Etunimi ja Etunimi Sukunimi jakamattomissa kuolinpesissä, kolmesta tilasta Tila1 1:14, Tila 211:21 ja Tila 3 11:44 ja niillä sijaitsevista vaatimattomista rakennuksista Kaupungin A kylässä B.

LKV Kirsi Kiinteistövälittäjä on arvioinut 14.7.2016 tilojen hinnaksi 25 000 euroa. Maija Korven kuolinpesän osuus 5 000,00 euroa.

Lounais-Suomen Maistraatti on hyväksynyt edunvalvottavan Kaarlo Korven osalta asunto-osakkeen kaupan ja tämän perinnönjakokirjan.

JAETTAVA OMAISUUS

Asianosaiset ovat sopineet omaisuuden osittaisesta osituksesta ja Kaarlo Korven lakiosan maksamisesta seuraavasti:

JAKOTOIMITUS

1. Kaarlo Korpi saa lakiosansa mukaisen osuuden 1/6 kaikesta kuolinpesän omaisuudesta seuraavasti:
 - asunto-osakkeen kauppahinnasta 15 000 euroa (PK 7:1).
 - Tila 1 1:14, Tila 2 11:21 ja Tila 3 11:44 (5 000,00€) 833,35 euroa.
 - tilivaroista 183,35 euroa.
 - henkilöauton arvosta 83,35 euroa.

Lakiosa maksetaan kuolinpesän tililtä.

Koti-irtaimisto on jo jaettu erikseen

MUUT SOPIMUSEHDOT

1. Maija Korven perukirjasta 3.5.2011 sekä Kalle Korven perukirjasta 1.2.2016 ilmenevä lakiosan jälkeen jäävä omaisuus jaetaan Kalle Korven ja Maija Korven testamentin mukaisesti.
2. Omistus- ja hallintaoikeus tällä jakosopimuksella saatuun omaisuuteen siirtyy saajalleen tämän jakosopimuksen allekirjoituksin.
3. Mikäli pesään ilmaantuu uusia varoja, jaetaan ne jakotoimituksen mukaisin osuuksin.
4. Osapuolet hyväksyvät tämän osittaisen ositus- ja perinnönjakosopimuksen ja sitoutuvat olemaan moittimatta sitä millään perusteella.

PAIKKA JA AIKA

Porissa 1.8.2016

 Ville Korpi

 Etunimi Sukunimi, Kaarlo
Korven edunvalvojan sijainen

 Etunimi Sukunimi,
Kaarlo Korven
edunvalvojan sijainen

 Marjatta Matikainen

 Ville-Veikko Korpi

 Viktoria Korpi

 Lauri Matikainen

 Miina Matikainen

TODISTAVAT

 Todistaja, Pori

 Todistaja, Pori

TESTAMENTTI

Me allekirjoittaneet aviopuolisot ilmoitamme täten viimeisenä tahtonamme ja testamenttinamme, että toisen meistä kuoltua saa jälkeenjäävä täyden käyttö- ja hallintaoikeuden kaikkeen pesämme omaisuuteen, olkoonpa se minkä nimistä tai laatuista tahansa.

Omistusoikeus, kuolemmepa sitten missä järjestyksessä tahansa, menee meidän yhteisten lastemme perillisille siten, että kukin sukuhaara saa yhtä paljon, joka tarkoittaa sitä, että Ville Korven poika Ville-Veikko Korpi saa $\frac{1}{3}$ -osan, Kaarlo Korven tytär Viktoria Korpi saa $\frac{1}{3}$ -osan ja Marjatta Matikaisen poika Lauri Matikainen ja tytär Miina Matikainen saavat kukin $\frac{1}{6}$ -osan.

Mikäli joku testamentinsaajista on kuollut rintaperillisittä ennen meitä, menee hänen osansa edellä mainituin periaattein sukuhaarojen mukaisin osuuksin muille testamentin saajille.

Jos Viktoria Korpi on perintömme saadessaan alaikäinen, määrämme tällä testamentilla saadun omaisuuden hoitajaksi ensisijassa tyttäreemme Marjatta Matikaisen ja toissijaisesti poikamme Ville Korven.

Edelleen määräämme, ettei rintaperillisten /testamentinsaajien nykyisillä tai tulevilla aviopuolisoilla ole avio-oikeutta siihen omaisuuteen, jonka rintaperilliset/testamentinsaajat ovat meiltä perintönä tai testamentilla saaneet, ei sen omaisuuden sijaan tulleeeseen omaisuuteen eikä sen tuottoon.

Porissa, maaliskuun 3, päivänä 2007.

Maija Korpi
XXXXXX-YYYY
eläkeläinen

Kalle Korpi
XXXXXX-YYYY
eläkeläinen

Varta vasten kutsuttuina ja samanaikaisesti saapuvilla olevina todistajina vakuutamme täten että Maija ja Kalle Korpi, joiden henkilöllisyyden olemme todentaneet, ovat omakätisesti allekirjoittaneet edellä olevan testamenttinsa selittäen sen viimeiseksi tahdokseen ja että he ovat tehneet tämän terveellä järjellä ja täydellä ymmärryksellä, vapaasta tahdostaan ja täysin käsittäen oikeustoimen merkityksen.

Tiina Todistaja
Palveluneuvoja

Toni Todistaja
Asiakasneuvoja

Olen saanut tänään tiedon tästä testamentista ja samalla vastaanottanut tästä oikeaksi todistetun jäljennöksen. Hyväksyn testamentin, enkä tule moittimaan sitä.
En vaadi lakiosaaani.

Porissa 3.5.2011

Ville Korpi

Marjatta Matikainen

Todistaa:

A-Pankki

VALTAKIRJA

Kuolinpesän pankkiasioiden hoitamiseksi

Vainajan tiedot	Täydellinen nimi	Henkilötunnus
	Kuolinpäivä	
Valtuutettu	Täydellinen nimi	Henkilötunnus
Valtuutus	Valtuutettu on oikeutettu edustamaan kuolinpesää A-Pankin pankkiasioiden hoidossa	
	Valitse jompi kumpi vaihtoehdoista jokaisessa kohdassa	
	☐ Ei saa	☐ Saa maksaa pankin konttorissa laskuja ja nostaa varoja kuolinpesän pankkitileiltä
	☐ Ei saa	☐ Saa lopettaa kuolinpesän pankkitilejä
	☐ Ei saa	☐ Saa avata kuolinpesälle uusia pankki- ja arvo-osuustilejä
	☐ Ei saa	☐ Saa tiedot vainajan pankki- ja arvo-osuustileistä, rahasto-osuuksista, säilytyksistä, luotoista ja vastuista vainajan elin ajalta
	☐ Ei saa	☐ Saa kuolinpesän talletustileihin maksukortin
	☐ Ei saa	☐ Saa käyttää kuolinpesän talletustilejä A-pankin omalla verkkopalvelulla.
	☐ Ei saa	☐ Saa irtisanoa arvopapereiden säilytys- ja hoitosopimukset sekä lopettaa arvo-osuustilit
	☐ Ei saa	☐ Saa käydä kauppaa kuolinpesän rahasto-osuuksilla ja arvopapereilla sekä vastata kuolinpesän sijoittajakuvan kartoittamiseksi tehtyihin kysymyksiin
	☐ Ei saa	☐ Saa käydä tallelokerolla, irtisanoa tallelokeroa ja avointa asiakirjasäilytystä koskevan sopimuksen sekä vastaanottaa tallelokerossa tai asiakirjasäilytyksessä olevan omaisuuden
☐ Ei saa	☐ Saa lunastaa kuolinpesälle saapuneen rahälähetysten	
	Saa tehdä muun tässä erikseen määritellyn oikeustoimen	

Valtuuttaja	Kuolinpesän kaikkien osakkaiden allekirjoitukset		
	Päivämäärä ja paikkakunta	Allekirjoitus ja nimenselvennys	Henkilötunnus
Todistajat	<p>Todistajat ovat välttämättömiä jos pankki ei voi muuten varmistua allekirjoitusten oikeaperäisyydestä</p> <p>Päivämäärä ja paikkakunta</p>		

VALTIOKONTTORI

ILMOITUS

ILMOITUS PERILLISITTÄ KUOLLEESTA HENKILÖSTÄ

Tämän ilmoituksen voitte tehdä vasta, kun perinnönjättäjästä on hankittu täydellinen sukuselvitys, josta selviää, että perinnönjättäjällä ei ole perillisiä.

Ketkä ovat perillisiä?

1. Rintaperilliset (perinnönjättäjän lapset)
2. Puoliso (avioliitto tai rekisteröity parisuhde)
3. Vanhemmat
4. Sisarukset ja näiden lapset
5. Isovanhemmat
6. Tädit, sedät ja enot
7. Toissijaiset perilliset (aiemmin kuolleen puolison isä, äiti, veli ja sisar sekä veljen tai sisaren lapset)

Jos sukuselvityksessä ei löydy perillisiä, perintö menee perintökaaren 5 luvun mukaan valtiolle. Valtion oikeutta perillisittä kuolleiden henkilöiden kuolinpesiin valvoo Valtiokonttori. Valtiokonttorilla ei ole oikeutta hoitaa muita kuin ilman perillisiä kuolleiden henkilöiden kuolinpesiä.

Perinnönjättäjä

Nimi	Henkilötunnus
Kuolinpäivä	Kotikunta

Ilmoittaja

Nimi	Puhelinnumero
Osoite	
Sähköpostiosoite	

Ilmoittajan suhde perinönjättäjään (<i>esimerkiksi edunvalvoja, kaukainen sukulainen, naapuri, muu, mikä?</i>)

Muita tietoja

Perinönjättäjän omaisuus

Rahaa	
n.	euroa
Asunto	Kiinteistö
Kyllä ☐ Ei ☐	Kyllä ☐ Ei ☐
Varaton pesä ☐	Ei tietoa omaisuudesta ☐

--

Vakuutan, että perinönjättäjästä on hankittu täydellinen sukuselvitys, josta ilmenee, että hänellä ei ole perillisiä

Päiväys ja paikkakunta

**Ilmoitus lä-
hetetään**

Postiosoite	Valtiokonttori Perintöasiat PL 14 00054 Valtiokonttori
Sähköposti	kirjaamo@valtiokonttori.fi
Faksi	0295 50 3333
Käyntiosoite	Sörnäisten rantatie 13

VALTIOKONTTORI

HAKEMUS

LÄHEISEN HENKILÖN HAKEMUS VALTION PERINTÖNÄ SAAMAN
OMAISUUDEN
LUOVUTTAMISEKSI

Perinnönjättäjä

Nimi	Kuolinaika
Kotipaikka	

Hakija

Nimi	Syntymävuosi
Osoite	
Puhelinnumero	

Omaisuus, jota haetaan

Kuolinpesän koko omaisuus

Valtiokonttorin kohtuulliseksi katsoma osuus

Hakijan ja perinnönjättäjän välinen suhde

Hakija oli perinnönjättäjän	
avopuoliso	kasvatilapsi
naapuri	muu, mikä?
Hakija tapasi perinnönjättäjän vuonna	

<p>Minkälaista yhteydenpito oli?</p> <p><i>Esimerkki: Vuosina 1990–2001 hakija auttoi perinnönjättäjää hoitamalla tämän pankkiasiat, käymällä kaupassa ja laittamalla ruokaa. Vuosina 2002–2007 hakija kävi katsomassa perinnönjättäjää vanhainkodissa ja pyynnöstä hoiti perinnönjättäjän henkilökohtaisia asioita.</i></p>
<p>Kuinka usein hakija ja perinnönjättäjä tapasivat?</p> <p><i>Esimerkki: Vuosina 1990–2001 auttamiseen kului päivittäin aikaa noin 3 tuntia, vuosina 2002–2007 aikaa kului yhdellä käyntikerralla noin 4 tuntia.</i></p>

Hakijan vapaamuotoinen kertomus
Paikka ja aika
Allekirjoitus

Todistaja 1

Nimi
Osoite
Puhelinnumero

Todistajan oma kertomus

Olen tuntenut sekä hakijan että perinnönjättäjän ja todistan että hakijan antamat tiedot pitävät paikkansa

Paikka ja aika
Allekirjoitus

Todistaja 2

Nimi
Osoite
Puhelinnumero

Todistajan oma kertomus

--

Olen tuntenut sekä hakijan että perinnönjättäjän ja todistan että hakijan antamat tiedot pitävät paikkansa

Paikka ja aika
Allekirjoitus